

ИЗЛАГАЊА НА ТРИБИНИ

Република Српска – враћање отетих уставних надлежности

Уторак, 7. децембар 2021. године

Садржај

Млађен Цицковић, шеф Представништва Републике Српске у Србији - поздравна ријеч у име организатора трибине	4
Владислав Јовановић: Лабава држава Босна и Херцеговина – услов за одржавање међусобног поверења	6
Дарко Танасковић: Континуитет комбинованог метода насиља над Србима и актуалност велике теме „Срби и рат“	8
Ненад Кецмановић: Дан „Де“ за Републику Српску	13
Александар Павић: Западне силе су одговорне за нову кризу у БиХ	16
Миша Ђурковић: Београд, Бања Лука и Подгорица – српско јединство између лепих жеља и реалности	19
Миломир Степић: „Празна љуштура“? Не Република Српска, већ Босна и Херцеговина	21
Слободан Рељић: Бриге Запада за Западни Балкан	24
Предраг Ђеранић: Изворни Дејтон или Босна и Херцеговина по мјери свих	29
Александар Раковић: Државност Републике Српске и историјско право на самосталност	32
Душан Пророковић: Ко је издао Босну?	35
Срђан Перишић: Истрајност Републике Српске и немоћ Запада	39
Жељко Будимир: Босна и Херцеговина између НАТО пакта и демилитаризације	41

Млађен Цицковић, шеф Представништва Републике Српске у Србији - поздравна ријеч у име организатора трибине

На почетку сваког разматрања стања у Босни и Херцеговини важно је подсјетити на чињеницу да је БиХ државна заједница настала у Дејтону и да до потписивања Дејтонског мировног споразума није било никакве државе Босне и Херцеговине у садашњим оквирима, јер је до Дејтона то била територија настала разбијањем СФР Југославије.

Такође је важно подсјетити да Босна и Херцеговина нема уставноправни континуитет, јер је Устав БиХ дио међународног правног документа, а не производ политичког и институционалног договарања, усаглашавања и проглашења у органима БиХ.

Уставом БиХ тј. Анексом 4. Дејтонског споразума је, поред закљученог мира, одређено и друштвено уређење БиХ као децентрализоване државе, са великим овлашћењима и надлежностима ентитета, Републике Српске и Федерације БиХ, и веома ограниченим овлашћењима и надлежности државне заједнице БиХ, а то су: спољна политика, спољно–трговинска, царинска и монетарна политика, финансијска политика институција БиХ и финансирање међународних обавеза БиХ, имиграциона и политика у вези са избјеглицама и пружањем азила и њихова регулатива... као и односи са Интерполом и слично. Уз то, важно је нагласити да су на нивоу БиХ установљене 5+2 институције: Парламентарна скупштина са два дома: Домом народâ и Представничким домом, затим Предсједништво БиХ, Уставни суд, Савјет за људска права и Централна банка БиХ, као и два помоћна тијела Предсједништва БиХ: Савјет министара и Стални комитет за војна питања. Савјет министара, дакле, није Влада БиХ, него само помоћно тијело Предсједништва БиХ.

Поред прецизно дефинисаних надлежности институција Босне и Херцеговине и чињенице да је уставно уређење БиХ утврђено Анексом 4. Дејтонског споразума, који као међународни уговор подлијеже одредбама Бечке конвенције о праву међународних уговора и као такав се може мијењати само анексима које споразумно закључују стране потписнице, а Република Српска је страна потписница свих 11 анекса Дејтонског споразума, па и Анекса 4 - Устава БиХ, ненадлежни органи су у протеклих 26 година својим одлукама мијењали уставну структуру БиХ преносећи надлежности са Републике Српске на ниво БиХ. То је чињено одлукама високог представника, одлукама Уставног суда и Парламентарне скупштине БиХ, доношењем подзаконских аката Савјета министара и других органа на нивоу БиХ без изричите надлежност БиХ, условљавањем од стране међународних организација и органа Европске уније и све то у супротности са Уставом БиХ - Анексом 4. Дејтонског споразума.

Посебну улогу у овом правном насиљу имали су ОХР и Високи представник за БиХ, који није институција уставноправног карактера, односно његов положај и надлежност нису регулисани Уставом Босне и Херцеговине, а он је фактички вршио законодавну власт у БиХ. Високи представник се тако понашао и поред чињенице да је на основу права из члана II Анекса 10 Дејтона задужен само да надгледа спровођење мирног рјешења и координира активности цивилних организација и агенција, а он је радио сасвим супротно, све и увијек на штету Републике Српске, а то увијек значи и на штету цијеле БиХ. Ништа мању улогу у правном насиљу није имао ни Уставни суд БиХ,

који умјесто да штитити Устав и одређује шта у држави јесте, а шта није у складу са Уставом, упорно својим одлукама без сагласности представника српског народа ради на рушењу Устава што је у суштини и рушење Босне и Херцеговине.

Тешко је, тачније, немогуће очекивати да овако нефункционална Босна и Херцеговина, у којој се не поштује Устав, у којој је потпуно урушена њена уставна структура, са ОХР-ом и високим представником као класичним протектором, може да напредује у погледу демократског, политичког и економског развоја, тако да је иницијатива Републике Српске за враћање отетих уставних надлежности и повратак изворном Дејтонском споразуму једини пут ка успостављању владавине права и унутрашњег дијалога као основа за опстанак Босне и Херцеговине и будућност Републике Српске у таквој Босни и Херцеговини.

Будућност Босне и Херцеговине и за Србе, и за Бошњаке и за Хрвате могућа је само у доследној примјени Дејтонског споразума и његовог Анекса 4. – Устава БиХ.

Што се тиче Републике Српске, која жели Босну и Херцеговину састављену од два ентитета - Републике Српске и Федерације БиХ, која жели Босну и Херцеговину мира и сарадње, равноправности и слободе, а то је могуће само повратком на изворни, по слову Дејтонски споразум, рекао бих да јој је јединство српских политичких субјеката: никад прече, тј. ниједна странка не би требало да своје политичко позиционирање гради на питању повратка дејтонских надлежности Републике Српске. Важно је да је Србија јака и стабилна, једнако је важно свесрпско јединство, јер овај посао је највиши ниво народног и државног интереса, и само јединствени и сабрани можемо сачувати Републику Српску.

Владислав Јовановић: Лабава држава Босна и Херцеговина – услов за одржавање међусобног поверења

Пре Дејтонског споразума чињено је више покушаја да се будућа Босна и Херцеговина организује на кантоналном принципу, али је то наилазило на отпоре због територијалне расцепканости српског народа, што би потенцијално угрожавало очување његове конститутивности. Тек када је средином 1994. године напуштен кантонални принцип у корист етничког принципа, отворена је могућност за територијализацију Босне и Херцеговине на тој основи, што је отворило пут за прихватање Дејтонског споразума о Босни и Херцеговини као лабаве уније два ентитета и три конститутивна народа.

То није прва и једина лабава држава у Европи. Швајцарска већ 200 и више година траје као лабава држава до те мере да се нико не пита да ли би она као таква могла да буде чланица разних међународних организација. На крају и Европска унија, која тежи да такву једну успешну и богату земљу пригрли уз себе, никад није постављала питање да би Швајцарска морала да ојача своје централне надлежности како би била функционалнија за заједнички живот у европској заједници. Белгија има три ентитета који су високо децентрализовани, чак воде међународне преговоре о разним видовима сарадње, рецимо на културном плану. Према томе, бити лабава земља не значи бити немогућа земља, већ да то повећава сигурност и осећај неуgroжености заједница које тамо живе. То су постигли и Швајцарска и Белгија са својим каснијим реформама. Дејтонски споразум је створио лабаву државу која је имала задатак да стави тачку на рат и обезбеди малобројнијим заједницама да неће бити мајоризоване. То је нешто што је требало да постигне две ствари, прво да појача осећај сигурности код Републике Српске и другог ентитета и да почну да се споразумевају и о евентуалном преношењу неких надлежности на централну власт ради боље економске, политичке или друге користи за све заједнице. То је био логичан пут. Само је бошњачка власт изразила незадовољство Дејтонским споразумом и то писмено саопштавала Савету безбедности. Вероватно је добила уверавање да ће касније да се изврше неке врсте престројавања у Босни и Херцеговини тиме што ће се надлежности из ентитета градуелно преносити на централне органе власти. Као што је познато није то било градуелно већ веома брзо, од 2002. до 2005. године је највећи број надлежности већ био пребачен на централне органе.

Устав и Дејтонски споразум су били два стуба која су Босну и Херцеговину држали. Та чињеница је морала да се поштује. Играло се са ризицима, укључујући и оним најгорим, да би се извучила подлога тог споразума једнострано, грубо и без сагласности тог ентитета крши. Тако да смо сада доспели у ситуацију да се под видом припремања Босне и Херцеговине за Европску унију и евентуално НАТО, мора што пре оснажити централна улога тих органа, повећати њихове надлежности на рачун ентитета Републике Српске. Функционалност и централизација власти у Босни и Херцеговини одговара већинском народу, због чега је на крају и настао тај рат — због амбиција једних да владају другима и страха других да буду владани од других. Према томе, кривицу за садашње стање, које није најбоље, не сноси ни Република Српска ни њен српски народ. Одговорност је пре свега на западном делу међународне заједнице који су потписници Дејтонског споразума и гаранти његовог примењивања. Они су највероватније дали

уверавања бошњачким политичарима да се смире а да ће тај процес одроњавања ауторитета и власти Републике Српске да се убрзо настави. Ово што се сада чини је нови покушај да се уз помоћ штапа и шаргарепе ствари доведу у ред, како то одговара њима, а не Дејтонском споразуму и уставу. То не даје резултате, јер се свет увелико изменио, однос снага се изменио и немогуће је старим оружјем добијати нове битке. Они су и даље заљубљени у те своје справе из прошлости, из Хладног рата, из процеса разбијања Југославије и није чудно да се неки људи из тог времена поново појављују са својим такозваним спасоносним формулама које знамо шта су.

Друго питање је легитимност и легалност захтева Републике Српске да јој се врати оно што је одузето под принудом или заплашивањем. То је пре свега правно ваљано јер свако има право да тражи повраћај надлежности одузетих на тај начин. Тражени повраћај помогло би Босни и Херцеговини да поново стане на ноге по слову Дејтонског споразума, а не да улази у авантуру кршења тог процеса и изазивања страховања код других, пре свега код другог ентитета и грађана српске националности. Према томе ово што они сада раде застрашивањем, прозивањем и претњама је нешто што је анахроно које сигурно не може да даје резултате и мораће и они сами да увиде да морају да на адекватан начин поправљају оно што су урадили у прошлости. Докле би то исправљање ишло, до краја или до одређеног степена, то је ствар разговора и договора и колико сам ја разумео Република Српска није тврдоглава у смислу да тражи повраћај сваке надлежности већ је отворена за разговор да неке надлежности можда и могу да остану на заједничком нивоу, али то мора да буде ствар договора и слободне воље а не претњама и уценама чак и помињањем рата као неког могућег решења. То додуше не долази од других, али од неких политичара Бошњака се чују те речи а колико видим и неки други се поигравају са том мисленом именицом. Мисленом зато што нема другог који би био спреман да води рат: једнострани рат није рат него наметање своје воље другима. Друго питање је што се свет увелико изменио и што је Америка са својим савезницима веома заузета да се убрзано постави на организованији и офанзивнији начин према својим ривалима Русији и Кини. Због тога хоће да тзв. неуралгичне тачке на Балкану – Србију, Републику Српску и Косово што пре преведу у стање које ће бити у складу са интересима и потребама Запада у садашњем геополитичком тренутку.

Запрећивање ратом у Босни и Херцеговини и покушају натеривања Републике Српске да се приклони вољи тзв. западне заједнице односно тзв. централним органима власти у Босни и Херцеговини није нешто што они стварно очекују да може да да резултат. То је покушај који они чине у низу других покушаја које ће вероватно понављати, али ће на крају ипак морати да прихвате реалност, а то је да је могућа Босна и Херцеговина као пример успешног заједничког живота трију заједница и два ентитета ако се поштује међународни мировни уговор који је недодирљив, пошто се показало да се не сме играти са међународним мировним уговорима и уставом као делом тог уговора. У оквиру поштовања тих вредности морају се тражити решења за садашњу напетост и коначни споразум и живот у међусобном поверењу и сарадњи што је неопходно у свакој држави.

Дарко Танасковић: Континуитет комбинованог метода насиља над Србима и актуалност велике теме „Срби и рат“

Нова кампања интензивног, концентричног и усредсређеног политичког и пропагандно-медијског притиска на Републику Српску и на Србију пружила је додатне потврде о постојању и настављању већ уочене праксе континуираног насиља које над Србима од осамдесетих година минулог века спроводи тзв. "међународна заједница", односно преваходно САД, Велика Британија, Немачка, тек нешто мање изражено Француска, заједно са својим сателитима у ЕУ. Штавише, не би било претерано рећи да је читав турбулентни ХХ век обележен периодичним пропламсајима жестоког, па и геноцидног насиља над Србима (вид. о томе двотомну студију Радослава Гађиновића *Насиље над Србима у ХХ веку*, Београд, 2017). За садашњи метод сталног држања Срба на оптуженичкој клупи или бар код истражних судија, уз повремена условна пуштања из притвора, до идућег привођења, катактеристични су уже или шире конјунктурно условљен променљив интензитет и операционализација кроз више видова ангажовања (политичко, дипломатско, правно, економско, пропагандно-медијско, обавештајно, безбедносно и војно). Акцент се, у зависности од актуалне процене регионалних и међународних околности и односа снага, као и друштвене, политичке, привредне и спољнополитичке динамике у деловима државно организованог српског националног корпуса, у датој фази деловања ставља на одређени вид притиска/насиља или на комбинацију више видова.

У односу на Републику Српску (РС) од завршетка рата, током којег се тзв. "међународна заједница" и војно једнострано ангажовала, све време се нарочито систематски примењују правни и пропагандно-медијски видови насиља, праћени политичким и дипломатским легитимизовањем антисрпских корака и мера које се предузимају, а смишљено се рачуна и на дугорочније економске последице ових активности. Чињеница да Дејтонским споразумом објективно нису могле бити антиципиране и разрађене све димензије функционисања специфичне државне творевине која је њиме успостављена, злоупотребљена је за наметање одлука, увођење институција и пренос овлашћења са ентитета на централну власт, којима није законски, функционално, конструктивно и споразумно дограђивана структура "дејтонске БиХ", већ су недопустиво релативизовани и обеснажени носећи уставни принципи и системски темељи на којима она као атипична политичка заједница трију конститутивних народа почива. На линији континуираног општег насиља над Србима, ова субверзивна, формално правно-административна операција, са далекосежним политичким и економским последицама, представља "методолошку" новину, јер је и феномен "дејтонске БиХ" одиста *sui generis* и такав мора остати. Биће, свакако, правно и политиколошки занимљиво анализирати примењени механизам прокријумчарених и произвољних одлука, њиховог наметања под притиском и уценама, као и кажњавања непоћудних, којим би се једна постконфликтна и потенцијално "проконфликтна" двоентитетска и тронационална државна заједница превела у унитарну државу. У овом тренутку је, међутим, најважније да се тај процес заустави, а његови учинци преиспитају и до могуће мере легалним путем пониште. У противном, "дејтонска БиХ" нема изгледнију перспективу, а БиХ као држава никакву.

У сагледавању садашње фазе притиска на РС посебну пажњу ваља посветити феномену укључивања ратне теме у заоштрену антисрпску реторику указивања на штетност „реметилачког и сепаратистичког деловања“ званичне Бање Луке. Из кругова бошњачких политичара и интелектуалаца све чешће се чују упозорења да би захтеви РС да се уставноправно стање у БиХ врати на слово „изворног Дејтона“ (за који се чак тврди и да не постоји!) могли изазвати сукобе, па чак и рат. Корифеји унитарног босанства и актери свих политичких збивања у БиХ од рата наовамо, попут Бакира Изетбеговића, Хариса Силаџића и Жељка Комшића, утркују се у оваквим злослутним најавама, као и патетичним заклинањима на спремност да у случају крајње нужде и лично стану у фронт „одбране Босне“. Приступ ових „пробошњачких“ снага на друштвеној и политичкој позорници БиХ могао би се описно одредити као својеврсна „ломљива правно-ратна клацкалица“, при чему се право схвата и примењује искључиво као правно насиље над Србима. У зависности од процене променљиве унутрашње и међународне конјунктуре, у датом ситуационом контексту предност се даје наглашавању (формално) правне или ратне димензије перманентне кризе у држави која није без разлога већ поодавно оцењена немогућом. Садашње прозивање РС, а самим тим и Срба, за наводно угрожавање мира у БиХ изнова актуализује велику тему „Срби и рат“, којој би и у овом тренутку, али и у предстојећим годинама, требало посветити озбиљну, усредсређену и свеобухватну научно-истраживачку, публицистичку и медијску пажњу. Она је стално лебдела у атмосфери југословенских међунационалних спорења, на њу су се чак и Срби некако навикли и ћутке, па чак и са неком врстом гордости, трпели последице свог прећутног сматрања и повремениог јавног оптуживања као непоправљиво насилничког, ратоборног и деструктивног елемента, што је од избијања југословенске кризе постала једна од главних константи антисрпске реторике, како у земљи тако и у делу међународне заједнице. Доминантна линија бошњачке политике свесрдно је пригрлила и доследно употребљава овај тенденциозни наратив, посебно у ситуацијама кад нема адекватних полемичких адута и уверљивих аргумената у сфери (псеудо)правног доказивања исправности својих тзв. „пробосанских“, а суштински „панбосанских“ унитаристичких теза, мимикријски представљаних и маскираних као грађанских и демократских.

Правно-ратна клацкалица бошњачке политике може се укратко овако рекапитулирати: Посредством својих посланика у Скупштини СР БиХ, уз подршку хрватских, Бошњаци су крајем 1991. године у вези са питањем независности Републике, пренебрегавањем постојања Савета за питања успостављања равноправности народа и народности СР БиХ и прегласавњем Срба, над њима извршили правно и политичко насиље, чиме су земљу увели у предворје грађанског рата. После рата, у коме нису славно прошли, али су, како кажу, „одбранили Босну“, бошњачки политичари и већина интелектуалаца одбијају било какав покушај чињенично засноване објективизације и критичког разговора о ратној стварности, већ се аутистично укопавају у правну аргументацију сведену на апсолутизовање и хипостазирање одлука крајње проблематичног Хашког трибунала. Такав једноуман и искључив став недавно је драстично *a priori* и *a posteriori* испољен грубим одбацивањем моралне и садржинске валидности опсежних извештаја двеју независних међународних комисија за истраживање страдања Срба у Сарајеву и припадника свих народа у Сребреници и околини, које је формирала Република Српска. Дакле, коначна истина о рату у БиХ за Бошњаке је исписана закључцима и одлукама правног, а не историографског, научног карактера. Оптика се, међутим, мења, а клацкалица одскаче ка упозоравању на могућу

ратну перспективи, чим је РС **на правном терену** одлучно покренула питање враћања одузетих уставних надлежности ентитета током последејтонског периода произвољног, нелегалног и нелегитимног деловања „високих представника“, уз подршку увек истог дела међународне заједнице. Сад одједном право више није важно, одбија се било какав конструктиван разговор о уставној димензији устројства „дејтонске БиХ“ и, на опробани начин, најављује опасност избијања рата, услед „сепаратистичког деловања из РС и ратнохушкачке реторике Милорада Додика“.

У огледу „Појам *велике силе* и умеће дипломатије“ (у књизи *Огледи из историје*, Београд, 1999) мудри Милорад Екмечић је написао: „Унутрашња политика државе је организовање права на начелима уговора грађана. Спољна политика је организовање силе“. С обзиром на националну структуру становништва БиХ и седименте њене историје, начело уговора грађана може бити правно организовано само кроз договор њених трију конститутивних народа, што Бошњацима као да иде у главу, па би да „уговор грађана“ по сваку цену механички примене као формално демократски принцип „један човек – један глас“, непоштен и неспроводљив у вишеструко и дубоко подељеним државним заједницама. А што се „организовања силе“ тиче, пошто су далеко од тога да, чак и у регионалним оквирима, буду сила, „пробосанске снаге“ увек траже подршку са стране, од моћних покровитеља. О овоме на занимљив начин у студији *Надживети царства* (2015) пише француски политиколог и вероватно најбољи познавалац босанско-муслиманске проблематике на Западу Гзавије Бугарел. Најављујући превод књиге на „босански“ језик, Бугарел је у једном интервјуу рекао: „Очигледно је да босански муслимани нису у ситуацији да могу створити националну државу. Покрај њих су јачи сусједи који теже стварању националних држава, за које ће трошкове платити Бошњаци. Дакле, постоје геополитички и демографски разлози. Зато Бошњаци морају наћи нешто друго и стално траже ново царство које их штити“. Историјски је потврђена чињеница да се као заокружени територијални ентитет и административно-политичка јединица различитог степена управне дефинисаности БиХ могла одржа(ва)ти само у оквиру већих државних целина (Бугарелових „царстава“) – Османског царства, Аустроугарске монархије, Краљевине Југославије и Титове југословенске федерације). Ову извесност заговорници наднационалног интегралног и интегралистичког „босанства“ неуверљиво покушавају да оповргну тезом/мантром о некаквом мистичном босанском етничком и земаљском трансисторијском континуитету од средњовековне Босне „добрих Бошњана“ до наших дана, башагићевски тврдећи да су Бошњаци, као њихови потомци, једини старинци, а Срби и Хрвати „дођоши“, као и да је Босна/БиХ старија и од Србије и од Хрватске. Пошто такву псеудоисторијску фантазмагорију, наравно, не могу доказати, а поготово је не могу наметнути и политички делотворно операционализовати, Бошњаци за своје промашаје оптужују друге, а пре свих Србе, као ратоборне националисте и експанзионисте, који зарад реализовања пројекта „Велике Србије“, не презају од насиља, рата и комадања њихове „Босне“. Пошто се овакве стереотипне оптужбе, додуше са много мање одзива у међународној заједници, сада поново умножавају и интензивирају, ваља инсистирати на неким белоданим историјским истинама које се равизионистички потискују, па и кривотворе. Треба јасно и гласно рећи да је Србима рат последњи пут у новијој и савременој историји одговарао и био њихов државни избор 1912. године, кад су се, заједно са Грчком и Бугарском, у Балканском рату ослобађали од вишевековне османске власти. Тај ослободилачки рат по свим критеријумима ратне етике сматра се праведним ратом (*bellum iustum*), што је евентуално тек понеки турски историчар склон

опрезно довести у питање. Сви ратови које су Срби после тога водили били су им наметнути и изнуђени, као реакција на угрожавање државне територије, слободе, суверенитета, националног достојанства, па и елементарне егзистеције. И без изузетка, сви ти ратови вођени су као одбрамбени, на српској територији, односно на државном простору који је српски народ настањивао, а не као освајачко посезање за туђим. Треба ли уопште подсећати на 1914. годину и на аустроугарски неприхватљиви ултимтум малој и од претходних ратова још неопорављеној Србији? Или, пак, на 1941. годину и на све напоре које је Кнез Павле као регент улагао да избегне увлачење Југославије у Други светски рат, све до пристанка на успостављање Бановине Хрватске и потписивања пакта са Хитлером. Па онда ратови у Хрватској и БиХ деведесетих година минулог века, када су једностраним одлукама о отцепљењу двеју република и њиховим хитрим међународним признавањем, као и нелегитимним референдумским наметањем независности и самосталности БиХ, право и воља српског народа грубо погажени и игнорисана његова легитимна жеља да настави живот у заједничкој држави. Нико још није убедљиво одговорио на питање зашто је, правно, а не реалполитички и конјунктурно гледано, приликом дезинтегрисања Југославије, право на осамостаљење и отцепљење добило предност над правом очувања државног суверенитета и територијалног интегритета постојећег субјекта међународног права. Зашто се из дубоко умешаног иностранства тада није делотворно стимулисало разрешавање ове противречности кроз дијалог, мирним путем, већ се све желело обавити по хитном поступку, са Србима као јединим губитницима, а онда их још прогласити и кривцима за свеколико зло које је пратило разбијање федерације? Али, можда више и нема смисла понављати ова начелна и логична питања. Хенри Кисинџер, у чију компетентност за ствари политике, дипломатије и историје не треба сумњати, изјавио је једном да право смисла има само историја која се догодила, а не она која се можда могла догодити. Па ипак, и овај искусни историчар и дипломата изрекао је озбиљне резерве у погледу начина на који је брзоплето испослована независност БиХ. Узалудно је ламентирати над неправдама, грешкама и промашајима из прошлости, чак и оне блиске и незавршене, али никако не би требало ни седети скрштених руку пред опасношћу да се њено тумачење неповратно зароби идеолошки мотивисаним, искривљеним „наративима“ и тенденциозним ревизионистичким читањима. Један од таквих наратива је и овај о Србима као „патентираним“ изазивачима смутњи, сукоба и ратова на Балкану. Намера да се у перспективи из Бање Луке предложи демилитирација РС, па чак и Додикова изјава да се Република Српска, све и да буде нападнута, неће бранити ратним, већ политичким средствима, добродошли су и политички исправно осмишљени, али не и довољни одговори на обновљену галаму о потенцијалној српској кривици за неки хипотетички нови рат у БиХ, о коме говоре једино Бошњаци и, дакако, Жељко Комшић. Тема „Срби и рат“ мора се озбиљно и одговорно ставити на дневни ред нације и свестрано истражити, како би се на свим нивоима друштвеног ангажовања и јавног читовања, од научног до медијског и пропагандног, а наравно и политичко-дипломатског, снажно и аргументовано, као лаж и обмана разобличила опасна теза о наводној ендемској српској ратоборности и неодољивој склоности ратовању. У последње време се са познатих иностраних антена опет злослутно могло чути да Срби разумеју само језик силе... Срби сами за себе, не без поноса, умеју да кажу да су ратнички народ, јер су током историје често били доведени у ситуацију да се за своја права, слободу и живот морају и оружјем борити. То, међутим, никако не значи да им, као нормалним људима, мир и спокој није дражи од проливања крви, туђе и своје. Иако,

по општој оцени разумних познавалаца западнобалканских прилика и кретања, никакав рат данас није на хоризонту, оптужбе да би њихово легално и легитимно залагање за враћање „изворном Дејтону“ поново могло запалити ратну искру у БиХ Срби никако не би смели игнорисати, јер, како написа Иво Андрић, „рат се понекад и омакне“. Поготово ако се о њему много говори и упражњава антиполитика чији је он већ једном приликом трагичан исход био. Мора се одрешито рећи, и понављати, да Срби нису силеџијски и ратоборан народ, а да су им ратови које су водили током XX века, столећа својих највећих страдања, сви без изузетка били наметнути. А зашто су у њима, уз страшне жртве, побеђивали? Вероватно зато што су били у праву и на правој страни историје. Но, о томе би требало да размишљају они чија је политика објективно наставак рата другим средствима, све до неког новог рата који сигурно неће изазвати Срби, али би у њему опет могли победити. Треба сићи са труле правно-ратне клацкалице, док се још није поломила.

Ненад Кецмановић: Дан „Де“ за Републику Српску

Посљедњих дана уочи сједнице Народне скупштине у Бањалуци, нико са српске стране не може да оспори историјски значај враћања отетих надлежности РС, али се чују апели на опрез. Те „не треба да провоцирамо Запад!“, те „не треба нам запаљива реторика“, те „не треба да се нађемо на линији глобалне конфронтације великих сила“, те „могли бисмо да изгубимо и ово што имамо“.

Напротив, ако попустимо изгубићемо и ово што имамо. Одузимали су једну по једну надлежност и стално је било: „Па ипак нам је остало довољно!“ Али то што је остало бивало је све мање и мање. Српска је постала недокувана жаба, шпагети ал денте. И када нам пријете „недовршеним пословима у Босни“ и сами потврђују да мисле да су главнину посла већ завршили.

Почело је од симболичних промјена наметање заставе и химне. То је тада изгледало готово комично. В.п. Вестендорп, који је први стекао бонска овлашћења, наметнуо је бјело-плаво-жуту заставу са звједицама. На њој нема симбола ни Босне ни три народа, него симболише да неки негдје хоће у ЕУ. Наметнуо је и химну која не може да се пјева јер има мелодије, а нема текста. Онда су дошла на ред имена градова. Не може Српско Сарајево, не може Србиње. Попусти им се, па онда не може ни Српска. Био је потребан референдум да бисмо одбранили право да обиљежавамо дан рођења РС. На крају ни то нису признали да би, кад затреба, потегли аргумент да једино важи одлука двојице бошњачких и тројице иностраних судија у Уставном суду БиХ. Та тројка странаца замијенила је високог представника и моћнија је од тројке у Предсједништву БиХ. Домаћи кадрови у Предсједништву у понечем и постигну консензус, али странци у Уставном суду су увијек једногласни са бошњачким судијама и никад са српским.

Дејтон је, у ствари, био кукавичије јаје и мамац. Понудили су Српској прихватљиво политичко рјешење само да би се прекинуо рат, односно да би се Клинтон уочи избора окитио великим спољнополитичким успјехом, и постројио је Мејџора, Кола, Ширака, Черномирдина и Гонзалеса у име остатка ЕУ као гаранцију да мисли озбиљн. А пошто је освојио и други мандат, Стејт департмент се вратио на предратни и ратни антисрпски сценарио о јединственој грађанској држави. Америка је тада била једина суперсила на врхунцу моћи и Медлин Олбрајт је дословце говорила: „Ми можемо да радимо шта год хоћемо, а осталима не преостаје ништа друго него да нас послушно слиједе“. Сам Холбрук, творац споразума, извео је акробцију мимо сваке политичке логике. Он је први рекао да је Дејтон донио мир, али не и политичко рјешење, иако је практично једино било могуће обратно: прво рјешење па онда прекид рата. Испоставило се да је Холбрук заиста рекао Алији да потпише, с тим да ће се САД накнадно побринути да РС нестане. Касније су довели и Холбруковог сина у Сарајево да то потврди. Најзад, Додик је био присутан када када је Силајџић једног америчког функционера подсјетио на обећање дато Алији, а овај је одговорио да управо раде на томе. И што јест –јест, предано су радили да Српска нестане.

Али тај покушај преваре са Дејтоном осветио им се. Наивни Срби су Дејтон узели за озбиљно и уз подршку Србије и Путинове Русије, грчевито га бранили ма колико је од њега у пракси било остало. Упркос свим настојањима Запада да Дејтон постепено претворе у нешто друго, у дух споразума, у уставне реформе, у функционалну државу,

тај процес је Додик успио да заустави. И неки, иначе Српској несклони, западни аутори пишу „Додик је вјешто искористио све дејтонске механизме да ослаби заједничке органе и ојача ентитетску аутономију. Још од тада он је неформално стављен на црну на листу и од „дашка свјежег вјетра“ прерушен у државног непријатеља број 1.

Преокрет је настао када су Русија и Кина у Њујорку заједно блокирале незаконит избор Шмита и довеле у питање опстанак ОХР-а, а Српска на челу са Додиком прихватила лопту на Сарајевском терену. Одбила Инцков закон и Шмита, те покренула враћање надлежности. Може се, дакако, размишљати о томе да је требало сачекати да се глобални однос снага још помјери у корист Српске и да није требало трчати пред руду. Али не треба сметнути с ума да су и они због тајминга пожурили да заокруже своје интересне зоне пред неку нову Јалту. Не заборавимо да су зато они били ти који су стали иза Инцковог закона, да су мимо правила гурали Шмита, да су преко странаца и бошњачких судија у Уставом суду посегли за шумама Српске и пољопривредним земљиштем. А онда су још САД запријетиле политичком изолацијом и економским очајем, Њемачка обуставом инвестиција и апелом да јој се други Европљани придруже. Дакле, опет сила, пријетње, уцјене, наметање. Они су, дакле, а не Српска, повукли окидач актуелне кризе. Међутим, Орбан, Милановић, Јанша, Ердоган и Путин су или Додика угостили или дошли код њега у Бањалуку. Сијарто је позвао и друге да чују лидера Српске и његове аргументе.

Но, да укратко видимо како тренутно стоје ствари. Американци се од Атлантика окрећу пут Кине и Пацифика и неће мијењати маршруту ради Босне, али ће и даље инсистирати на јединственој грађанској држави и подржавати европске савезнике да се ангажују у европском дворишту. ЕУ је забављена собом и није ни близу консензуса о Босни све док је пријатељске Мађарске, а ту су и Хрватска и Словенија, те још неколико симптоматично суздржаних чланица. Нијемци су у БиХ концентрисни на изборни закон у ФБиХ. А њен директан апел чланицама на удруживање у санкцијама према Српској наишао је на одзив само земаља Бенелукса. Најзад, Сјеверни ток 2 је у колизији не само са интересима Америке него и санкцијама Русији и руским пријатељима.

Сада у прве борбене редове иступају Британци, стари мајстори уредовања по свијету, са богатим колонизаторским искуством, са снажном обавјештајном структуром, САС-овцима и ароганцијом Педија Ешдауна. Борис Џонсон је већ послао на терен генерала Пича, са високим рефернцама у британској војсци, у структурама НАТО-а, у намјенској индустрији, у агентурама за тајне операције, што указује да се у Србији и Српској неће бавити пуком дипломатијом. Најавили су и повећање учешћа својих војника у оквиру ЕУФОР-а, али им је из Москве стигао одговор да и „Русија има право да повећа свој контингент мировних снага у БиХ“. А у Лондону говоре о „Дејтону 2“, у коме би учествовале и Русија и Србија.

Најзад, али не на посљедњем мјесту, ту су и Бошњаци. Бошњачка власт разапета је на два фронта. Поводом промјене изборног закона, против Хрвата, поводом враћања надлежности против Српске, а на оба фронта губе. Памер и Шмит уводе виртуелну другу хрватску изборну јединицу, чиме ће ријешити „аномалију Комшић“. Српска ће започиње враћање надлежности. А њихови спољни тутори их упућују на дијалог и компромисе са комшијама. Умјесто наратива о невиној жртви за коју су сви други криви, код њих се напокон јавља критичко преиспитивање националне политике. Говори се да је Алија погријешио што је потписао Дејтонски споразум, чиме се индиректно признаје да су

захтјеви Српске утемељени у том споразуму, да је Алија са својим најближим сарадницима морао да се повуче због подршке исламском тероризму, да је завео непотизам. Над тим не треба ликовати, него им указивати да приврженост Дејтону и Уставу истовремено значи и останак Српске у границама БиХ. Српска све своје уставне надлежности у миру враћа у оквиру „мањег ентитета“, а спријечити је само оружјем може неко споља. Узајамне националне омразе прешле су све границе, а нама са њима и њима са нама, на мањој или већој дистанци, ваља живјети. Рука се најлакше пружа онда када боље стојиш, а најлакше прима онда када најгоре стојиш.

Што се пак тиче „Херцег-Босне“, јесте заиста неприродно да Бошњаци бирају хрватског представника у Предсједништву БиХ и Српска принципијелно подржава промјену изборног закона у ФБиХ. Али чињеница је да не само у Дејтонском, него и прије тога у Вашингтонском споразуму, пише да треба да буде „Хрват“, а не пише „хрватски представник“. Елем, када Срби траже да се поштује слово Дејтона, онда не може, а када за Хрвате треба да крше два међународна споразума, онда може. Оног момента када Шмит и Палмер натјерају Бошњаке на формирања тзв. виртуелне друге, односно хрватске изборне јединице у Федерацији, Запад ће почети да ради на поновном везивању полумјесеца и шаховнице, једнако као што су их послје њиховог међусобног сукоба '93. у средњој Босни натјерали да потпишу Вашингтонски споразум о стварању заједничког ентитета и удруживању против Српске. Зато је неизвјесно колико ће потрајати тактичко партнерство са Човићем.

Упркос свему томе, позиција Српске никада није била повољнија ни у Босни ни ван ње, али, наравно, постоји и ризик, без кога се у политици не може постићи ништа значајно. Сјећам се да ми је у јесен '92. када су Срби били сатанизвани на све четири стране свијета, покојни Екмечић рекао „издржати док се не промијени међународни однос снага“. Ево се промијенио! Али да су очеви оснивачи скршених руку чекали да се промијени, Српска не би ни настала. Додик у њеној мирнодопској 15-годишњој политичкој одбрани такође никад није мировао и чекао и зато је на прагу да јој врати све што јој је у међувремену отето.

Прагматични Запад ће дан послје одлуке Народне скупштине, фокус ангажовања помјерити на изборе, односно против свих патриотских гласова, али је таквих је у Српској увијек била већина, без обзира на страначке подјеле. У петак је први преломни корак и дан „Де“ за Републику.

Александар Павић: Западне силе су одговорне за нову кризу у БиХ

Западне силе носе главну одговорност за рат у БиХ који је избио 1992. године. Исто се дешава сад, и то треба стално истицати. Зашто су биле одговорне за рат 1992. године? Зато што су подржале нереалне и нелегалне тежње да се БиХ отцепи од СФРЈ без сагласности једног од народа, српског. Када кажемо западне силе, заправо је реч о САД, које су тада водиле главну реч као једина светска хиперсила у једнополарном поретку. Свима нам је добро позната улога тадашњег америчког амбасадора у Београду, Ворена Зимермана, који је охрабрио Алију Изетбеговића да уништи последњу прилику за мир – тако што је повукао потпис са Лисабонског споразума, такође познатог као Кутиљеровог плана у марту. А још пре тога је од стране западних сила признат референдум од 29. фебруара – 1. марта 1992. године, иако није испуњавао законске услове, јер није било двотрећинске већине која је изгласала независност. Све су то биле основе за једнострану признања "независне" БиХ почев од априла 1992. Дакле, одговорност западних сила, које су подржале сепаратизам и додатно га подстакле подршком једностраним и противзаконитим потезима, била је огромна.

Данас је исто тако, и то је врло важно да се истакне, да не испадне како се, ето, опет неки Срби из неког непознатог разлога буне, како је Додик овог пута наводно стварно претерао и кап превршила чашу, итд. итд. Све из уобичајеног репертоара неутемељених западних оптужби и замена теза којих смо се наслушали претходних деценија.

Али да видимо шта је то конкретно довело до реакција Републике Српске, односно који су све то западни потези повучени само током ове, 2021. године довели до данашње кризе.

Прво смо имали именовање такозваног високог представника у мају, и тако смо сад приморани да га ословљавамо – такозваним. Западне силе су биле унапред упозорене да он неће бити признат ако не буде одобрен у Савету безбедности УН. Упозорења су стизала не само из Бањалуке него и из Пекинга и Москве. Упркос томе, западњаци су прогурали свог човека, Немца под именом Кристијан Шмит, који сада покушава да се представи као високи представник. То је био први корак у овој новој кризи. И већ тад се створио јаз на релацији Исток-Запад. Зашто? Зато што је Запад покушао да две од пет сталних чланица Савета безбедности стави пред свршен чин. Наравно, ниједна држава која држи до себе, а камоли велика сила, не би на тако нешто пристала. И Москва и Пекинг нису пристали на то. Напротив, подржали су принципијелни став Републике Српске да све мора да буде по Дејтону, укључујући и избор новог високог представника.

Затим смо имали наметање тзв. Инцковог закона о забрани негирања геноцида у јулу. И онда чујемо разне гласове, укључујући и неке опозиционе, који кажу да треба "спустити лопту". Како то тачно треба спустити лопту? Да ли је Република Српска та која је подигла ту лопту да би је сада спуштала? Да ли треба прихватити неки нови вербални деликт, што тзв. Инцков закон и јесте? То да нико од нас више неће моћи да каже да се у Сребреници није десио геноцид? Шта значи "спустити лопту" у условима када је друга страна не само не спушта, већ је намерно и свесно диже, са пуном свешћу о последицама.

Имали смо и септембарску одлуку Уставног суда БиХ, која оспорава власништво Републике Српске над својим шумским и пољопривредним земљиштем. Како то треба да реагује Република Српска, како тачно треба да спусти лопту и у овом случају? Тако што ће пристати на то да више не располаже са 49% територије БиХ? Али то би значило и одустајање од Дејтона. Ништа мање од тога.

Ствара се неизбежни утисак да се све ово ради намерно, да се намерно изазива криза, а да би се опет окривио неко други, тј. овде Срби, а на истоку континента – Руси. Опет се неминовно јављају паралеле, хтели ми то или не, са стањем и пред Први и пред Други светски рат. Траже се поводи, па се праве кризе. Траже се начини да се окриви Република Српска иако она повлачи чисто одбрамбене потезе, баш као што се Русија оптужује за гомилање војске – и то унутар сопствене територије, дуж својих граница. А то ради зато што се на другој страни границе, из Украјине према Донбасу, гомила озбиљна војска, уз материјалну, логистичку и пропагандну помоћ САД и још неких НАТО држава.

Очигледно је да треба да буде окривљен онај који реагује дефанзивно. Требало би да нам буде јасно да ми никог на Западу нећемо убедити у своје добре намере или невиност, јер они суштински не верују у оно што причају. То што причају је реторика, али не празна реторика, већ један начин, да парафразирамо Клаузевица, вођења рата другим средствима. То је припрема за неку врсту агресије, или дипломатске или, не дај Боже, оружане. У том процесу, будући "кривац" треба прво да се сатанизује.

Зато је важно непрекидно истицати да су сви овогодишњи потези Републике Српске дефанзивни, изнуђени. Све ово што нас је довело до данашњег тренутка, и што нас доводи до посебне седнице Народне скупштине Републике Српске од 10. децембра 2021, на којој треба да буде покренут процес враћања отетих надлежности, има свој редослед, своје јасне, скоро закономерне узроке.

Западне силе су, дакле, повукле такве потезе који чине реакцију једноставно неизбежном. Иначе неће бити Републике Српске. Али, упркос тој новој агресији, какве потезе најављује Република Српска? Искључиво легалне и легалистичке потезе, искључиво таква средства. Заправо, Бања Лука је та која истински спушта лопту. По речима српског члана Председништва БиХ, Милорада Додика, Српска се, за разлику од Сарајева, одакле све чешће долазе ратоборни тонови, не спрема за рат. Чак је господин Додик на овом скупу изјавио да се Српска неће бранити ако буде нападнута. То је спуштање лопте преко уобичајених граница – јер свако има право на самоодбрану ако буде нападнут. Међутим, наравно – ни то није довољно за противнике Републике Српске, односно за оне које сада користе неутемељене оптужбе као својеврсна средства агресије.

Најновија криза у БиХ је индукована споља. Као и 1992. године, удовољава се нереалним и агресивним захтевима Сарајева. Али, очигледно, не ради "демократије" "поштовања устава" или Дејтона. Јер демократски изабрано руководство Републике Српске управо инсистира на поштовању слова и устава и Дејтона. Изгледа да је, нажалост, решено у неким западним центрима моћи да се наметне нови Хладни рат 2,0, како је то модерно рећи, да се направи нова блоковска подела у Европи. А они који нису

”кооперативни”, који не желе да учествују у томе, макар се најстроже држали слова закона и међународних мировних уговора, бивају означени као кривци, као агресори. То се односи и на српски народ, а поготово на руководство Републике Српске.

Професор Дарко Танасковић је у праву када каже да ми овде једни другима нећемо ништа ново рећи. Но, с обзиром да се овај скуп преноси преко Јутјуба и прати преко других медија, можда ипак може нешто ново да се саопшти широј, односно заинтересованој јавности. А ново је то да не одустајемо. Можда то не делује као новост – али јесте новост. Јер, сигурно се ослушкује из центара који сада врше притисак на нас да ли ћемо можда попустити, ублажити тон, дати знаке повлачења, устукнути пред њиховом реториком и претњама. Новост за њих је да неће бити попуштања око начелних ствари ни одустајања од легитимних захтева и легитимних права.

Миша Ђурковић: Београд, Бања Лука и Подгорица – српско јединство између лепих жеља и реалности

Због великих конфузија са југословенством, Срби се још увек нису конституисали као заокружена нација. Регионалне различитости и даље имају превише важности, тако да су људи махом заглављени у своје локалне и регионалне проблеме не водећи довољно рачуна о суштинским проблемима српског народа у другим подручјима.

Основна идеја овог прилога јесте тврдња како постоје три услова да би ова важна иницијатива за враћање уставних надлежности Српској могла да прерасте у остварив план: 1) адекватна међународна подршка 2) подршка из српских земаља 3) унутрашњи консензус у Српској какав је постојао 2012 године нпр, када су СНСД и СДС били у коалицији у органима БиХ.

Што се тиче тачке 1, очигледно је да опадање важности европских интеграција које су дуго коришћене за условљавање, као и кретање ка мултиполарности, прочитано у руско-кинеском спречавању Енглеза да прогурају резолуцију о Сребреници у Савету безбедности, као и све већа сарадња са Вишеградском четворком, говоре о кретању у том правцу.

Данас бих се међутим усредсредило на тачку 2.

Треба се најпре подсетити чињенице да је стварање Републике Српске највећи политички успех комплетног српског народа у другој половини двадесетог века. Највећи терет су наравно поднели Срби из Српске – погинуло је скоро 25000 људи, али Србија па и Црна Гора су такође поднеле велике жртве и доста помагале борбу. Погледајмо шта се сада међутим дешава у овим земљама у вези са поменутом иницијативом.

Црна Гора је о свом јаду забављена. О усмерењу нове владе довољно говори то што су дозволили да турски Дијанет постане задужен за стање муслиманске заједнице у тој земљи, а недавно је направљен споразум по коме ће Турска у више од двадсет конзулата обављати послове у име Црне Горе. Дакле Турска, а не Србија или БиХ. Представници српског народа су тек делимично део власти, али одвојени од свих кључних позиција у службама, полицији, тужилаштву или од министарстава. Уз то односи њих и цркве су неадекватни. Све у свему, окупирани својим мукама, не прате стање у Српској и одатле не стиже било каква подршка.

Што се Србије тиче у очи најпре упада различит однос врха Србије према самозванцу Кристијану Шмиту, кога Српска и Русија не признају као некаквог високог представника, док институције Србије, на челу са председником, овога примају у пуном капацитету и називају га Високим представником. Генерално гледано, у државним медијима доста је мање вести о Српској у последње време. Нема довољно ни информација о овој иницијативи нити анализа, коментара и сл. То се може наћи само на маргиналним порталима. О иницијативи се слабо пише и говори. У сваком случају не може се ни замислити да би могла да се чује некаква институционална подршка Додиковој иницијативи.

Треба напоменути да се и иначе иницијативе за стварно идентитетско обједињавање српских простора свде на симболичко заједничко сликање лидера поводом значајних датума. Сетићемо се неуспеле иницијативе око Декларације о српском јединству на којој се озбиљно радило. Јавност није сазнала зашто се са тим прекинуло, а утисак је да је Београд зауставио подухват да се не би замерио страном фактору.

Недавно је усвојен заједнички закон о ћирилици и српском језику који је врло неславно прошао. Уставни суд Републике српске је недавно оборио овај закон, док је у Београду у исто време усвојен Закон о родној равноправности који насилно мења и уништава српски језик. Против њега су била сва стручна тела САНУ, Матице српске, интелектуалци итд, али није уродило плодом.

Да резимирамо, нажалост стварно стратешко и континуирано обједињавање српских простора не постоји и отуда Српска са овом значајном иницијативом углавном остаје сама, без потребне подршке Београда и Подгорице. То наравно не значи да обичан народ не прати и не подржава сваку идеју јачања Српске, али до њега не стижу информације и не може да покаже свој глас кроз своје представнике.

Но у међувремену пре свега треба радити на обнови консензуса око овог питања у самој Републици Српској.

Завршимо ово напоменом о нечему што може да се уради. И сама Српска у свом законодавству и систему има разних „европских“ момената (попут тела за родну равноправност) које би могла и требало да избаци и да коначно заузме онај пут каквим иду Мађари под Орбаном и Пољаци под Качињским. А то је пре свега усмеравање снага на демографску обнову, задржавање младих људи и привлачење назад оних који су отишли. Отуд је врло охрабрујуће недавно учешће Додика на самиту о породици у Будимпешти.

Миломир Степић: „Празна љуштура“? Не Република Српска, већ Босна и Херцеговина

Трансфер надлежности

Дејтонско-париским споразумом и из њега проистеклим Уставом, као „празна љуштура“ није дефинисана Република Српска, него управо „склепана државоида“ Босна и Херцеговина – својом међународно признатом независношћу, спољним границама и са само неколико функција. Али, без обзира да ли је у усменој или писаној форми муслиманској страни тајно обећано или не, углавном време које је уследило потврђује да је та празнина све више попуњавана „пресипањем“ надлежности од Републике Српске ка Босни и Херцеговини. Унитаризација Босне и Херцеговине спровођена је „еродирањем“ Дејтонско-париског споразума, на шта су српски лидери имали неефикасан, често наиван одговор (као и на многе споразуме пре и после њега – од Венсовог плана 1991. до Вашингтонског споразума 2020.).

Вршено је све то очигледним антисрпским спољашњим наметањем, у циљу постизања муслиманске хегемоније која би се окончала „босанским мелтинг-потом“. Замишљено је да Срби (па и Хрвати) буду таоци сулуде идеје западног света [ако се већ користи појам *западни свет*, зашто се онда не би користио и појам *српски свет*, зар не!?] о што дужем разводњавању и контроли екстремистичког исламског препорода наводно секуларизованих европских муслимана, и то по цену сопственог – српског и хрватског – националног самоубиства у наредних 20, 30, 50 година. На томе је почивала постдејтонска муслиманска „размаженост“, тј. њихов четвртвековни *повољан период* да уз инострану помоћ потпуно развласте и деконструишу Републику Српску.

Да ли је дошао прави тренутак?

Иначе, у практичној геополитици пресудно је важан феномен *повољног периода* или, још уже посматрано, *правог тренутка*, тј. благовремености повлачења потеза. Може бити катастрофално ако су конкретна национална прегнућа у супротности са регионалним и глобалним геополитичким приликама и трендовима. Западање у, назовимо га тако, контра-ритам, не мора да буде резултат погрешне процене или одлуке, већ објективних околности на које се уопште није могло или се могло мало утицати. Управо то се догодило Србима после рушења Берлинског зида и биполаризма, те последично растурања Југославије, у чему су (можда) могли боље да прођу једино да су се за тај епилог годинама раније свеобухватно спремали, те да су у оружаном сукобу бескомпромисно ишли на заоштравање до краја и потпуну, брзу војну победу (јер старо правило гласи: „од победе у рату гори је само пораз“).

Али, тада је *моментум* пропуштен. Да ли је после три деценије не само за Републику Српску, већ за Србе у целини, дошао нови? Како га препознати? Глобални геополитички услови из оних неповољних за време униполаризма несумњиво су се трансформисали у знатно погодније (да ли и оптималне?) у садашњем хијерархизованом мултиполаризму. Једнога дана они који се буду бавили историјском геополитиком питаће се који је то конкретан кључни догађај када је наступио прелом и од када су прилике почеле да постају повољније за Србе? Односно, у ком тренутку су Руси и Кинези – супарници Србима ненаклоњених САД на челу „колективног Запада“ –

почели да се уздижу и отворено доводе у питање вођство и кредибилитет дотадашњег глобалног лидера?

Реперни догађаји и године – најважније српског повољног тренутка

Шта је назначило промену глобалних односа и долазак повољнијих прилика за „српску ствар“?

- Да ли је то познати говор Путина на Безбедносном форуму у Минхену 2007?
- Могуће да је то „Олимпијски рат“ 2008. у Грузији поводом Јужне Осетије и Абхазије?
- Можда је то руска реинтеграција Крима марта 2014, а потом и па Путиново излагање на конференцији Валдај клуба у Сочију октобра исте године, кога многи сматрају „Минхеном 2.0“?
- Није ли то ангажман Русије у Сирији од 2015 – прва војна интервенција Русије изван бившег Совјетског Савеза још од Авганистана 1979?
- Може ли то бити руско онемогућавање да се на британски предлог јула 2015. у СБУН донесе антисрпска резолуција о наводном геноциду у Сребреници?
- Је ли тај прелом настао руском испоруком Србији борбених авиона МИГ-29 крајем 2017. (која је била увод у њену даљу војну модернизацију), што је до тада било незамисливо?
- Није ли то у више наврата током 2021. отворено руско конфронтирање поводом Кристијана Шмита, супротстављајући се покушају Запада да га нелегално прогласи за „високог представника“ у БиХ?
- Или ће најпре бити то што се Русији у наведеном чину експлицитно придружила до тада редовно уздржана Кина, правећи преседан који је више него симболичан показатељ докле су стигли њени континуирани крупни кораци у релативизацији америчке надмоћи?

Најисправније јесте закључити да су сви ови и многи други догађаји заједно представљали процес преламања односа у свету, са непосредним утицајем на БиХ и Балкан у целини. Наравно, нико не спори да је (и) то део глобалног надметања великих сила, али такви потези донедавно били су тешко замисливи.

Дакле, слепо се ослањајући на амерички патронат, уљуљкана муслиманска страна пропустила је читавих десетак година повољног *тајминга* после Дејтонско-париског споразума, присуства ИФОР-а и нарочито СФОР-а, те „високопредставничкога“ Карлоса Вестендорпа, Волфганга Петрича и Педија Ешдауна (1997-2006), да опосли потпуно развлашћивање Републике Српске и њу претвори у „празну љуштуру“. [Занемарујући мудрост бившег египатског председника Хосни Мубарака да „ко се Америком покрива, биће му хладно“, то су пропустили да учине и сецесионисти у Приштини у периоду 1999-2007, те су са проглашењем „независног Косова“ чекали све до почетка 2008, такође промашивши повољан (прави) тренутак.] Одузимањем надлежности Републици Српској велика штета несумњиво јесте учињена, али она није суштинска, коначна и неповратна. Како се то често каже – сачувана је супстанца.

„Црвене линије“, и то оне непомериве

По свему судећи, дошао је тај круцијално важан **повољан (прави) тренутак** за повлачење не било каквих, веће егзистенцијалних и дугорочних српских потеза. Не само да су створени адекватни(ји) међународни услови, већ су се и на унутрашњем плану појавиле „црвене линије“, и то оне непомериве, испод којих се објективно не може. То су најмање три: 1) „Инцков закон“, 2) постављање Кристијана Шмита за наводног високог представника и 3) одлука Уставног суда БиХ о неуставности Закона о шумама Републике Српске. Зашто су експоненти „западне међународне заједнице“ поступили тако непромишљено и бахато, те у кратком временском периоду донели такве иритантне мере које су Републику Српску из позиције лаганог „кувања жабе“ одједном бациле на „врело уље“? Ако се не осећају баш надмоћним и сигурним (а објективно не могу тако да се осећају), онда су у паници да им „цури време“. Њихова тежња да ће БиХ у западном и муслиманском интересу функционисати по формули „Слаба Српска – јака Босна“, аналогна оној титоистичкој о функционисању некадашње заједничке земље „Слаба Србија – јака Југославија“, очигледно нити може (више) да се остварује, нити има перспективу.

* * *

Република Српска и Босна и Херцеговина очигледно мењају позиције. Судбина „празне љуштуре“, намењена Републици Српској, враћа се Босни и Херцеговини. Уосталом, то проистиче из **слова** Дејтонско-париског споразума и Устава на шта је свој потпис ставио „отац (инстант) нације“ Алија Изетбеговић. Зато се већ четврт века тежи **духу** – и споразума и аутора *Исламске декларације* – како би се реализовали мегаломански муслимански ратни циљеви о унитарној држави у којој би Срби, све до потпуног уклањања, били обесправљена раја. Сукцесивним враћањем надлежности Републике Српске само ће, у ствари, све бити враћено на „почетно подешавање“. И тада ће поново – сетимо се новембра 1995. године – постати видљиво колико је, у ствари, Република Српска била оштећена у бази „Рајт Патерсон“. Зато се у колективну српску свест мора вратити став да је „Дејтонска Босна“ српска изнудица и минимум, па то и (гео)политички валоризовати. Стога, не би требало да зачуди ако се муслимански званичници у Сарајеву и њихови ментори у Вашингтону, Лондону, Берлину и Анкари, а не Бања Лука, Београд, Москва и Пекинг, једног не баш тако далеког дана у будућности буду заклињали у Дејтонско-париски споразум. А у сарајевској чаршији се са носталгијом присете оног графита: „Потпиши је Алија нек’ је к’о авлија“.

Слободан Рељић: Бриге Запада за Западни Балкан

Да би се разумела сва ова дешавања на Западном Балкану, како је Запад назвао овај остатак бивше СФРЈ плус Албанија, потребно је бацити поглед и на промене у друштву а које обликују политике које нам раде о глави. Те промене су увек и важније и по последицама далекосежније од неких дневних политичких постављења.

Док сам гледао како је ових дана - америчка амбасада у Београду поново „одала признање нама (Србима) који сањамо снове читавог живота“ у пропагандном споту којим нас они стално „часте“ – са насловом „Ви сте свет“ (ми то без њих нисмо знали хиљаду година!) – пала ми је на ум она изрека да „и ђаво може да цитира Свето писмо, за своје потребе“. Јер, они су за америчке пропагандне послове употребили Милунку Савић!? Биографија Милунке Савић јесте тако раскошна да би и за Холивуд могла да послужи, али она има константе које су српске и патриотске. А досад нисмо видели да је циљ Американаца да то развијају код нас. Напротив!

Зато су се овај пут сценаристи морали баш потрудити: од „српска Јованке Орлеанке“ која је међу поносним ослободиоцима Косова 1912. и славни ратник „Гвозденог пута“ у Колубарској битци, повлачила се преко Албаније па од Солунског фронта бескомпромисно наступала до уједињења Срба у једну државу – ваљало је исконструисати екстремног пацифисту и феминисткињу, додуше не до краја освешћену, како би се дало закључити из спота. Зачудо, није се ишло дотле да и Милунку суптилно угурају у истополну заједницу, а да јој на крају салутира – Гордана Чомић.

Да, ово је у моди: инструментализовати историју како ти треба. И не оптерећивати се чињеницама. Овако: „Ко контролише прошлост, контролише будућност; ко контролише садашњост, контролише прошлост.“

А онда се ова Орвелова иронија чита један кроз један. Као упутство за рад. И? Приступа се делу.

Докле та „орвелизација“ иде илустроваћемо једним примером: за насилну смрт афроамериканца Џорџа Флојда током хапшења у Минеаполису 2020. одједном бива одговоран Томас Џеферсона (1743 - 1826), један од оснивача САД, писац Декларације о независности (1776) и трећи председник (1801 - 1809) САД. Зашто? Јер је имао робове. И нема везе што је ропство у Америци укинуо Абрахам Линколн шеснаести председник, 37 година после Џеферсонове смрти. И Џеферсонова статуа је летела из њујоршке већнице.

Ми смо данас ту! То је ситуација.

Између неспособности Запада да и о себи мисли здраво и нормално и њихове „брижности“ – која се не може одбити! – да они такви какви су решавају „проблем Западног Балкана“.

То се у реалности појаљује као бомбардовање све већим хаосом. Али мислим да је важно разумети:

С једне стране, то јесте настојање што веће контроле кроз операције које јесу хибридни рат.

С друге стране, то је директна и неконтролисана последица опште декаденције и панике у којој се Запад као друштво налази. То је болесно друштво.

Иако је увек тешко измерити који је однос између 1) реалне моћи и 2) „буке и беса“ важно је разумети да је њихова моћ много мања него пре четврт века када су они овде суверено уређивали односе и кад су сами себе звали „међународна заједница“.

Ипак, после свега имамо чињеницу: амерички пропагандни/хибридни рат на српском простору није толико успешан колико је неподношљив.

Њихова „искрена“ брига за нас произвела је чињеницу да „више од две трећине грађана Србије сматра да западне земље, под велом 'грађанских слобода', промовишу морално коруптивни и декадентни начин живота“. Што се српског рода у српским земљама тиче (како пева српска химна) (Република Српска, окупирана покрајина Косово, знатан део Црне Горе и друге делови где живе Срби), резултат је извесно - још поразнији по рад америчког Министарства истине. НАТО је злочиначка организација а врло мало Срба доживљава Европску унију као стратешког партнера. Кад би наше вестернизоване елите слушале глас народа, тај процес би се настављао.

Запад никако не жели да прихвати две ствари: да су Срби, прво, упркос вишедеценијској обради, поприлично сачували здрав разум и друго, да не умеју да послушају окупатора чак и да је оно што он говори много ближе људскости од насилности коју показује ујка Сам. Истину за вољу, да поменемо, Хенри Кисинџер је то понављао кад год га след догађаја доведе у ситуацију да о томе говори. Учинио је то и усред НАТО-бомбардовања. Али ни једна администрација, па ни ова, не налази да би се тога требало држати озбиљно.

Шта су последице?

То се најбоље се види из садашњег статуса Западног Балкана који је постао као прерија на Дивљем Западу: без јасно успостављеног представника закона – и све више је оних који носе маршалске звезде а све мање оних који пристају да буду помоћници шерифа.

Као утваре нашим простором јашу Мирослав Лајчак (ЕУ), Метју Палмер и Габријел Ескобар (САД), Кристијан Шмит (Немачка), а онда су и Енглези одлучили да пошаљу маршала (они свога баш тако зову) Стјуарта Пича.

Све су то волунтаристичке акције, сад већ и испод радара интересовања јавности тих сила/силеција који их шаљу – сликовита је била „жива расправа“ у британском парламенту пре неки дан где нека представница свестраначке организације пред десетак (од њих седамсто) заваљених слушалаца, који једва чекају да се све заврши па

да збришу у кантину, чита неке опасне речи о интегритету БиХ и ризику од „грађанског рата“.

Борис Џонсон је за то време притискао тршави жбун плавих длака на глави а спреман да одмах кад они заврше – шаље маршала Пича, оног адекватног изасланика који је бомбама уводио демократију и по БиХ, и по Србији и по Косову. Сад би стари обавештајац могао да мало поради на „правној држави“ каква је потребна Западном Балкану. Том правом човеку на правом месту увек ће се при руци наћи експерти из Венецијанске комисије, експерти за демократију без народа по разним тинк-тенковима а са нашим НВО-радницима „у црном“, Фридом хаус или Репортери без граница и ко зна колико таквих. И зна се зашто они тако брину!

Јер, сад је „грађански рат“ постао магични пасворд којим се откључава тема „Западни Балкан“, а која се никако не одваја од друге политичке игрице - „спремност Руса да уђу (већ следећег месеца) у Украјину“. Сви ми, од Дњестра до Уне, само смо оне блесаве фигурице које они могу у неограниченом броју гурати пред оружја свих врста – што свога, што руског.

Тако се безочно интернационализује проблем, који је у основи и прост и локалан, кад би циљ био да се он реши.

Али не, на Западном Балкану Запад ратује против Русије и на ширем – а можда и важнијем фронту против Кине – а ми смо само планирани потрошни материјал. Циљ је, да ни под каквим условима не припаднемо „непријатељу“. Шта је ту наша корист или штета, уопште се не узима у обзир!

Игра је, све у свему, историјски крајње неозбиљна али су могуће последице извесно озбиљне.

Али Запад више није уверљив. Ни свом робљу.

Кад гледате екране бошњачких телевизија с њих се разливају свакаве идеје – од тога да нису Руси са Србима него са Хрватима, да је Унија гробар БиХ, а Америка њена мајчица, али са извесним проблемима: добри Бајден је већи боснофил од Ненада Чанка, али њега море разне муке – пала му подршка испод 30% и лажу га сви и на сваком месту, па су онда све преузели „превранти“ из Стејт департамента као што је Палмер српски зет, и Ескобар иако за њега још није нађено да је пореклом Шумадинац...

О томе како су издали Словенци нема се времена ни приповедати, а Орбан је десничар каквог мајка није родила, а што је за муџахедине леве орјентације човек достојан сваког презира... Ердогана, који је издао, скоро и да не помињу...

Сва та клика се скупила око питања свих питања у БиХ. „Негирање закона, који штити највише међународне вриједности, као што су Нирнбершке пресуде и све друге пресуде против нациста, али и пресуде Хашког трибунала је тренутни одраз политичког стања у ЕУ гдје се под патронатом Виктора Орбана (Фидес) и уз помоћ Русије окупљају све политичке опције с крајње десне политичке оријентације почевши од профашистичких групација из Аустрије, Италије, Шпаније, Пољске, Француске, Низоземске до

словеначког премијера Јанеза Јанше (СДС/ЕПП) и појединих лидера држава Западног Балкана.“

Шта им би? „Ради се о пораженим идеологијама из Другог свјетског рата, али и пораженим фашистичким политикама Слободана Милошевића (СПС) и Фрање Туђмана (ХДЗ), који су пресудама хашког суда означени као носиоци злочиначких пројеката“, истиче се Ифимес, супергласни бошњачки тинк-тенк из Љубљане.

Али то није довољно непријатеља. Где су Бугари, питате се. Добро, ево: „Звучи запрепашћујуће, да се ММФ обратио институцијама Босне и Херцеговине и Централној банци БиХ са питањима ко ће враћати узете кредите уколико дође до дисолуције државе БиХ. То не изненађује, јер је генерална директорица ММФ-а Бугарка Кристалина Георгиева, била осумњичена за манипулирање подацима као шеф ММФ-а, а то указује на шире димензије режимске политике бившег бугарског премијера Бојка Борисова“. Батко Борисов, дакле.

И све тако. Сваки дан.

Ту су, наравно, и аналитичарски бисери : могу ли Американци и Руси да се договоре на штету грађанске БиХ... Уф! Тешко питање. Али одговор је лак.

Углавном ће се одговорити да могу (ни Бајден није непомерљиви стуб!), али ту су Енглези - који јесу још од лорда Овена стално губили темпо, али су они увек најјачи, и кад губе, а сад ће маршал Пич да свима запржи чорбу...

Дакле, „међународна заједница“ како је себе некад звао Запад не мења намере и приступе. Једино што се мења њихова позиција.

Пре четврт века они су овде бичевањем Срба уводили у ред, слободно и независно од било кога, али данас их „међународном заједницом“ зову једино Бошњаци...

И даље та зла сила може свашта да уради, али не може више да – победи. Кад то кажем, мислим да она сада нема способност, ни ауторитет да уведе неки поредак – какав год.

Она може само да отвара врата хаосу, са свих страна. Али он и њих саплиће. Најбољи пример је Инцков блесави, али опасни закон.

Сви ми на Западном Балкану смо у таквом хаосу и у лошем стању – и кад би били нормални, и при здравом разуму, гравитирали би ка томе да се сами између себе договарамо шта нам је најбоље. Такви договори би били и смислени и могли би да трају. Мислим и да народима у региону то све чешће пада на ум у овој додатно убитачној коронакратији.

Брижном Западу се то, наравно, уопште не допада. Англо-саксонцима најмање. Добро, ни Немци се томе не би радовали.

Од нас који овде живимо, сада после свега што смо видели и доживљавамо, договарању се најодлучније противе – Бошњаци и Косовари. Додуше, на Косову јесу задржали

спомен обележја Клинтону и Олбрјатовој али не и неупитну послушност према Бриселу и Вашингтону. Сарајево није стигло ни до тога. Они сада неупитно верују да маршал Пич има чаробни штапић, кога ни у светој књизи нема. То постаје машта људи који осећају да улазе у улогу губитника. И којима је тешко да прихвате да Запад никад за њих ништа друго није ни планирао.

Предраг Ђеранић: Изворни Дејтон или Босна и Херцеговина по мјери свих

Српско јединство је увијек актуелно као тема. Колико год да је важно јединство политичких партија из Републике Српске, ништа мање није важно јединство Српске и власти у Србији. Протест од 2. октобра у Бањој Луци био је најава других протеста који су требало да послуже као средство политичке борбе у циљу преврата као коначног исхода. Протести се не дешавају због иницијативе о враћању отетих дејтонских надлежности. Показало се да када год би Српска имала иницијативу њен противник би био разоружан, остао би без ријечи. То је сада управо на сцени. Али се протести дешавају у Србији. Никада се истовремено Српска и Србија нису нашле на удару креатора нереда и преврата, увијек би нападу биле изложена или сама Србија или сама Република Српска. Волио бих да је у Београду већа свијест о томе да онај ко настоји да политички девестира Републику Српску ништа боље не мисли ни Србији. Ми смо тога дубоко свјесни и сигурно је да се, бар ми овдје на овом скупу, не радујемо протестима у Србији и да добро знамо шта је у позадини, шта се „иза брда ваља“. На жалост, било је случајева када та свијест није била тако висока у Београду, а посљедњи примјер је када је господин Кристијан Шмит примљен у својству високог представника за БиХ на највишем нивоу у Београду и тако су га представили и на јавном сервису.

Господин Милован Цицко Бјелица је недавно у једном тексту, а мислим да је сајт Све о Српској то дословно пренио, подсјетио на искуство Слободана Милошевића, који је инсистирао да Српску представља у Дејтону, и тамо дао и оно што од њега нико није ни тражио, а све да би се допао, показао као кооперативан и стекао одређене бенифите. Знамо како се све завршило. Завршило се Петим октобром. Пети октобар се ваља улицама Србије. Ми смо га преживјели 2018. године, буквално на 5. октобар. Ваљда странци још нису схватили да тај догађај има негативну конотацију код Срба. Ми у Српској нисмо добили подршку коју смо очекивали. Својим снагама, првенствено захваљујући неколицини људи који су дуго и упорно објашњавали шта је по сриједи, неки су овдје попут господе Павића и Цицовића, и чврстине полиције иза које је стајала одлучна власт, одољели смо нападима противника.

Није искључено да се протести из Србије покушају пренијети у Српску по устаљеној матрици или некој другој. Распитују се каква се геолошка истраживања врше на Озрену, да ли се и ту тражи литијум, разматра се и могућност да се због ограничења услије епидемије корона вируса покрену протести, али тих ограничења у Српској уопште нема, чак је у том смислу Српска либералнија у односу на Србију. Испитује се и стање у студентској популацији. Дакле, постоји широка лепеза могућности да се покрену протести како би се урушила власт. Без обзира на геополитички омјер снага и снажну подршку коју Русија пружа Српској, а вјерујте да је Русија дубоко свјесна да бранећи Србе на Балкану брани и себе, јер би у противном имала проблеме на својој територији, морамо ми бити компактни и хомогени. Исто тако је важно да се и у Београду зна да бранећи Републику Српску Србија брани себе.

Присутно је много дезинформација, противник не мирује. Будите сигурни да са друге стране има врло квалитетна, креативна и организована екипа. Довољна је била

информација да на званичном сајту председника Русије није објављена информација о посјети председника Додика да се посије толико неповјерења, али је захваљујући једној конференцији за штампу председник Додик дао одговоре на сва питања и у коријену сасјекао неистине и шпекулације. Мејнстрим медији раде свој посао. Нико и не спомиње да је 110 000 украјинских војника на прилазима Донбасу, што је скоро половина украјинске војске, него се само говори о руским снагама које се групишу и које су пријетња. Лаж, неистина и манипулација су оружје противника. На нама је да адекватним и благовременим одговором то осујетимо. Прећуткивање и размишљање у стилу „није то ништа, тај догађај ће се заборавити“, може бити погубно. Ослонац на властите снаге је јако важан. Наравно да је важна и подршка наших пријатеља који су данас моћни и јаки као што су то некада давно били.

Када је на Свјетском економском форуму одржаном у Давосу 2018. године амерички председник Трамп представио нови-стари концепт доктрине Волфовица „America first“, уз констатацију да ће свијету показати шта је Америка, јасно је било да алудира на Иран. Већ на Минхенској безбједносној конференцији Трампов савјетник Мекмастер био је јаснији у погледу америчких намјера према Ирану. На америчке пријетње реаговао је руски председник Путин ријечима „не дирајте ни Русију ни њене савезнике“ и упозорио „америчке партнере“ да Русија „своје савезнике неће оставити на цједилу и да ће, ако буду нападнути, моментално реаговати, било гдје у свијету“. То је било довољно да Сједињене Државе одустану од напада на Иран, што је било у завршној фази припреме. Повод је била ситуација у Сирији и Јемену, због које је је Иран од Америкаца оптуживан да помаже „погрешну страну“. Други савезник Русије, који се налазио пред објавом рата била је Венецуела. Председник Мадуро се дрзнуо да одбије плаћање нафте у доларима и зато је проглашен терористом, а Венецуела постала отпадничка држава. Узгред речено, Путин је своје упозорење-пријетњу поткријепио презентацијом новог руског оружја, од кога, како је руски председник нагласио, заштите нема.

Данас је свима јасно да од америчких пријетњи Ирану и Венецуели није било ништа, односно да се након Путиновог децидног упозорења, од војне интервенције на руске савезнике одустало. Након посљедње сједнице Савјета безбједности УН, када Кристијану Шмиту није било дозвољено да се обрати, а у резолуцији којом се продужава мандат ЕУФОР-а, ОХР-а није остао ни у траговима, као да је одзвањало Путиново упозорење из 2018. године. Да се ради о великој дипломатској побједи Русије извијестили су водећи свјетски медији, укључујући и њемачке. Русија је поново показала да савезнике неће оставити на цједилу, овога пута Србе, односно Републику Српску.

Руске војне супериорности свјесни су и у Пентагону, гдје ужурбано раде на проналаску нових оружја којима би се могло парирати Русији, и у Сарајеву, само то у Сарајеву не желе да виде. Уједно, Русија показује и политичку одлучност да се у пуном капацитету ангажује на Балкану. Бранећи Србе на Балкану, Русија уједно штити и себе. Јер уколико НАТО успије да потопи српски корпус, пут према Кавказу је отворен у смислу прокси ратова, ратова на руској територији вођених туђим рукама. Све већ виђено. Руси су тога били свјесни и у Сирији, када је пад Дамаска висио у зраку. Руским службама није промакло да су након Дамаска наредни циљеви фантомске Исламске државе били Кавказ и Босна и Херцеговина. Из Бања Луке се упорно указује да би девастирањем

Српске у БиХ васкрсла Исламска држава, која је имала више веза са свјетским корпорацијама, нарочито онима из нафтне индустрије, него са исламом.

Кина, пословично суздржана, везано за ситуацију на Балкану, први пут се Америци успротивила поводом именовања Кристијана Шмита, а била је јасна и на засједању у Њујорку. Иако се из петних жила труде да српске званичнике оптуже за кршење Дејтонског споразума, што је стандардна замјена теза, и на име тога позивају Сједињене Државе и ЕУ да реагују санкцијама, а од ОХР-а траже да искористи „бонска овлашћења“, у Сарајеву је све мање наде да би се нешто од наведеног могло догодити.

Повратак на Дејтон, у име очувања БиХ, је све што Срби траже. Јер, Босна и Херцеговина је могућа, али не она која је по мјери једних, већ Босна и Херцеговина по мјери свих. Дејтонски споразум је управо то.

Александар Раковић: Државност Републике Српске и историјско право на самосталност

1. Србија и Црна Гора су у 19. веку установиле модерну српску државност с два државна центра.
2. Уједињењем Црне Горе са Србијом 26. новембра 1918. два типа српске државности су уједињена у државност Србије.
3. Стварањем Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца/Југославије 1. децембра 1918. државност Србије уздигнута је у државност Југославије, с територијом која је проширена шесто километара на Запад, са Шапца на Алпе.
4. Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца и у међународном поретку сматрана је изданком Краљевине Србије и њене државности.
5. Дакле, српска и југословенска државност су једна те иста државност. Југословенска државност је фаза развоја српске државности.
6. Та фаза државности која обухвата простор од Триглава до Ђевђелије углавном се окончава 1991/92. разбијањем СФР Југославије.
7. Током стварања новог поретка на простору Југославије, Република Српска Крајина 1991. обнавља српску државност а Република Српска 1992. обнавља такође српску државност, а обе у оквиру југословенске државе.
8. Пошто су у Уједињеним нацијама 1992. признате сецесионистичке републике Словенија, Хрватска и тзв. Босна и Херцеговина и након што су Србија и Црна Гора створиле СР Југославију, Република Српска Крајина и Република Српска обновиле су српску државност чији је идентитет утемељен у државности Србије из 19. века.
9. Символи, елементи и критеријуми државности Републике Српске и Републике Српске Крајине су преузети из државности Краљевине Србије – застава, грб, химна, валута, војска.
10. У исто време, Република Србија није обновила државност Краљевине Србије ни по симболима, ни по елементима ни по критеријумима државности, већ је с Црном Гором наставила да негује југословенски тип државности као једне фазе у оквиру српске државности – с југословенском заставом и химном, па чак и грбом као даљим изданком грба Краљевине Југославије.
11. Република Србија – у оквиру СР Југославије и Државне заједнице Србија и Црна Гора – није до 2004. укинула грб социјалистичке Републике Србије, већ је те године Народна скупштина Републике Србије донела препоруку да се уместо грба СР Србије као државни симбол користи грб Краљевине Србије.

12. Република Србија је тек 2006. до краја обновила симболе, елементе и критеријуме државности Краљевине Србије – грб, заставу с грбом и химну – чиме је у симболичком виду обновљена српска државност створена у 19. веку, а напуштена југословенска државност као једна фаза српске државности.

13. Дакле, Република Српска је 1992. обновила идентитет државности Краљевине Србије, а Република Србија обновила је идентитет државности Краљевине Србије чак 14 година касније односно 2006.

14. Очито је, дакле, да су Република Србија и Република Српска – по свом идентитету – две Србије.

15. Због тога су терором и притисцима окупационих гувернера у протекторату БиХ (тзв. високих представника) и судским одлукама званичног Сарајева укидани симболи, елементи и критеријуми државности Републике Српске који сежу у 19. век, а у том смислу посебно су видљиви укидање валуте, војске, грба и химне „Боже правде“.

16. С тим у вези, једини правичан одговор Републике Српске је повратак свих симбола, елемената и критеријума државности српског народа који сежу у 19. век и на чијим темељима је створена Република Српска.

17. Због очите двовековне традиције идентитета своје државности, Република Српска не може бити нипошто третирана као „сепаратистичка територија“ јер је њен државни идентитет знатно старији од протектората БиХ у који је Република Српска гурнута насиљем међународне заједнице.

18. Република Српска има непорециво историјско право на самосталност.

19. Руководство Републике Српске понудило је да се дође до разумног решења и да се у оквиру „изворног тумачења“ Дејтонског мировног споразума, Босна и Херцеговина устроји као унија два сасвим самостална субјекта – Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

20. Република Српска дакле своју државну самосталност може имати у оквиру лабаве уније БиХ.

21. Међутим, уколико се то не покаже као могуће решење, Република Српска своју државност може остварити и сасвим самостално или као део ширих српских интеграција.

22. С обзиром на то да су Република Србија и Република Српска две Србије, оне могу наставити под тим кровом као јединствена Србија: или као унитарна држава или као Савезна Република Србија коју би чиниле Република Србија и Република Српска.

23. На видик у је, надамо се, моменат када ће Црна Гора обновили српску државност Краљевине Црне Горе. Стога ће поново бити могуће да се размишља о Његошевој визији „све Србије од Дунава до мора“ (Горски вијенац, Беч 1847, страна 3).

24. Не постоји нико ко би нама Србима могао да ускрати право да мислимо, говоримо и радимо на томе да српски народ оствари државно јединство. Стога само треба да наставимо путем којим смо кренули.

25. Србија, Српска и Црна Гора биће слободне и уједињене.

Душан Пророковић: Ко је издао Босну?

У последњем коментару, незнатне аналитичке вредности, али са незамерљивим политичким утицајем, што у пракси иначе није реткост, доскорашњи реис – ул – улема Исламске заједнице Босне и Херцеговине Мустафа Церић и дословно прозива Немачку због издаје. Истина је, вели, да то није издаја попут холандске, још он то све и квантификује, па упоређује бројке, али – издаја је издаја! Истовремено, ваљда спонтано окупљени активисти протестују испред зграде америчке амбасаде у Сарајеву носећи транспаренте са натписима: „Док се у једном ентитету руши уставно – правни поредак, господин Палмер прави још један ентитет. Добродошли у Босну и Херцеговину.“ Или: „Господине Палмер, хвала Вам што нас предајете Русима.“ Транспаренти су на енглеском, да се господин Палмер не би мучио око превода. Јер, и њему се шаље порука да је издајник. Ем прави још један ентитет, подразумева се хрватски, ем предаје Босну Русима, подразумева се - све у пакету са Бошњацима и територијом коју контролишу. Успут, и Сенад Хаџифејзовић запомаже: „Дужни сте да помогнете Босни, дужни сте да нам помогнете.“ Босну су издали сви, од Немаца до Американаца. На Турску се још увек нико није жалио, али судећи по томе да су на маргинама Самита Г 20 о босанско – херцеговачкој ствари разговарали Лавров и Чавушоглу и заједнички саопштили како се сва будућа решења морају тражити у мултилатералном формату, можда ни од тог тренутка нисмо далеко.

Издаја, наравно, има хиљаду нијанси. Некада се издани осећају тако само због сопствене перцепције догађаја и процеса. Туђе перцепције су другачије, па ни лелекање о издаји нема екстерни значај. Издаја је облик преваре, издати некога значи изневерити његова очекивања. Према ономе што гледамо и слушамо, у Сарајеву јесу изгледа изневерана многа очекивања. Ипак, овде треба поставити питање: на чему бејаху заснована та очекивања?

Током преговора о будућем статусу Косова и Метохије под покровитељством УН, који се одиграваше у неколико фаза практично од 2004. па до њиховог неславног краја четири године касније, један од јачих утисака бејаше тотална незаинтересованост највећег дела албанских политичара да у њима суштински учествују. Просто, за њих је то била „завршена ствар“, јер су тако рекли Американци. Како ће Американци „завршити ствар“ са Србијом није их претерано интересовало, па се на убеђивања да се „ствар“ не може завршити као су замислили у Стејт департменту одговарало или подсмехом или искреним чуђењем. Апсолутно шокантно деловао је тај приступ, којим се сопствена судбина стопроцентно ставља у руке других! Без икаквих додатних питања, сумњи и преиспитивања! У њиховој логици све је било једнозначно, одигравало се праволинијски, по устаљеном шаблону. Албанци су жртве, Американци су због тога бомбардовали Србију, онда ће Албанци прогласити независност, а ако Срби не пристану, Американци ће опет реаговати. У реду, можда неће опет бомбардовати непокорне Србе, али ту су санкције, притисци, претње, сто и један механизам да се „заврши ствар“. Уосталом, Американци су и дужни да их штите, пошто је албанска перцепција да се жртве морају штити.

Сличан тренд уочава се и у бошњачком корпусу. Поменути Мустафа Церић, тако чак, непосредно уочи доласка Кристијана Шмита у Сарајево, саставља својеврсни „план рада“ за немачког политичара, оличен у „пет тачака“, који презентује у форми отвореног

писма, апострофирајући како треба примењивати исте мере као и Педи Ешдаун, уз упозорења да српска политика признаје само „аргумент силе заснован на бонским овлашћењима“, а да је руски однос „антицивизацијски“. Нема господин Шмит шта да размишља, његово је да дела! И то онако како му Церић напише.

Три су разлога због којих се и у „сарајевској политикој чаршији“ уврежило мишљење како ће им западне силе помоћи увек и по сваку цену. Прво, то је широко распрострањивање наратива о „сребреничком геноциду“ који се управо од стране западних пропагандних цетара не само бесомучно користио, већ се унутар њихових институција и обликовао. Када је постало јасно да ни у Хагу неће бити експлицитне пресуде, барем не онакве како је то испрва замишљено – Велика Британија је брже – боље покушала да прогура резолуција Савета безбедности УН којом се то потврђује. Прича о историјским дешавањима деведесетих година има само једну страну, ту се ништа не доводи у питање, не уважавају се презентоване чињенице које јој штете, нити има било какве жеље за расправом. Друго, процес дедејтонизације БиХ одигравао се у једном смеру, трајао је дуго и заснивао на постепеном развлашћивању Републике Српске. Мањи ентитет, како га и данас бројни гласноговорници називају, избегавајући тако да наведу службени назив, треба да се сведе на форму, без икаквих овлашћења, а затим и да нестане. Треће, галама која траје још од потписивања мировног споразума и конституисања БиХ са уређењем какво и данас постоји траје дуже од четврт века. Српска је „шумска“, Срби су геноцидни, није било грађанског рата него агресије, кривица је само на једној страни. И никаквих санкција за било кога од протагониста није било. Чак напротив. Тако, рецимо, конзул БиХ у Франкфурту, налази за сходно да друштвеним мрежама шири цитат следећег садржаја: „Бошњаци у БиХ опет су спремни да узму оружје у руке и крену у нови крвави обрачун.“ Посао конзула је, да се подсетимо, пружање услуга и помоћи држављанима матичне земље у иностранству. Да ли је конзул БиХ у Франкфурту на услузи само Бошњацима? Да ли једнако третира и Србе и Хрвате? Не треба ни спомињати шта би се десило да је слично наступио неко из Бања Луке! Уосталом, не треба ни спомињати шта се раније дешавало, на листама санкционих од стране Ешдауна било је и оних који се тамо нађоше само због вербалног деликта.

Међутим, на ова три разлога или три процеса, нешто се другачије гледа са спољног становишта. Укључујући и западно. Прво, везано за „геноцидне Србе“, тај наратив јесте проширен свуда, од Хашког трибунала, преко институција ЕУ до УН. Само, свако је за то имао своје политичке мотиве. За америчко – британске службе, то је било средство да се припрема терен за оно што ће се десити 1999. године, а што им је у сваком погледу значајније од БиХ. Кршењем Повеље УН требало је установити нови принцип у међународним односима, уместо УН за најважнију међународну организацију хтедоше да прогласе НАТО. Још неколико циљева су имали, али за руковођење глобалним процесима овај им је приоритетан. За Немце, рецимо, Сребреницом се манипулише у циљу засењивања дешавања из Другог светског рата. Европски парламент је 2009. године прогласио 11. јул *Даном сећања на жртве Сребренице*. Али, 2008. Европски парламент изгласао је 23. август *Даном сећања на жртве нацизма и стаљинизма*. Као и увек када се о вредностима и људским правима говори у Бриселу и тада је објашњено да је установљен нови „дан памћења“ из племенитих разлога, због сећања на жртве тоталитарних идеологија и зарад „одбацивања екстремизма, нетолеранције и угњетавања“. Стаљин је проказан, поистовећен са Хитлером. Стаљинизам је прокужен, стављен је знак једнакости са нацизмом. Није Сребреница једини инструмент, ради се

око тога на више колосека. Друго, дедејтонизација је нужна не да би се омогућило Бошњацима да управљају и мањим ентитетом, већ због ширења НАТО. Наравно, и због косовског случаја који није „завршена ствар“. Свако повлачење паралеле и истицање кршења Бадинетрових принципа оптерећује даље балканске планове САД. Треће, она пропагандна галама, упућивање претњи, „подгревање“ јавности и одржавање утврђеног дискурса, дозвољавају се или подстичу не зато што се мисли да су Бошњаци у праву, већ због првог и другог – описаног. То је опет средство и да се одржи креирана историјска слика, а поново више због „завршавања ствари“ на Косову - него због БиХ, и да се шири НАТО. Господин Палмер и господин Шмит руководе се спољнополитичким и геостратешким интересима земаља из којих долазе, а ту су овом тренутку доминантни - спречавање јачања руског и кинеског утицаја у региону. Ако им у томе могу послужити наротив о Сребреници, дедејтонизација и пропагандна бука из Сарајева, они ће на томе и радити. Ако им одмажу, на њих ће у одређеној мери заборавити. Сасвим оправдано, још ће и захтевати од Бошњака да са тим стварима мало „закоче“, пошто им је бошњачка политичка елита ставила у руке и нож и погачу, дајући им до знања како су у Вашингтону, донекле и у Бриселу и Берлину власни одлучивати у њиховој судбини.

У сарајевској чаршији уврежило се мишљење како су због поднетих жртава други обавезни да их бране. Ако их довољно не бране, ево, перцепција је да их неко издаје. „Нисам очекивао од моћне Њемачке да буде толико безобзирна и неодговорна па да жртвује Босну ради својих себичних националних интереса око руског плина. Нисам вјеровоа да ће Њемачка клекнути пред Русијом.“ Тако пише Церић. Помало наивно, а помало и патетично. Нити је Босна жртвована због „руског плина“, та је игра далеко комплекснија и не дотиче се „босанске проблематике“, нити би, чак и да је ова констатација тачна, могло бити другачије. Зар неко мисли да ће немачка привреда жртвовати стабилан приступ енергентима, а немачка политика енергетску безбедност због изборног закона у БиХ, функционисања Мостара или поштовања одлука Уставног суда? За оне који одлучују о судбини већег ентитета у БиХ нема никакве обавезе, самим тим не може бити ни издаје. Њихова очекивања, било америчка или немачка – сасвим су другачија. Мењају се околности, у будућности се мора мењати и приступ. Ово што су до сада чинили, није донело резултат. Нити је Косово „независно“, нити је Босна дедејтонизована, нити се НАТО има где ширити. Како ће то покушати, да ли им у овим околностима може успети и какви се развоји ситуација на терену могу очекивати, сасвим је друга тема и ствар је око којих се даље може дискутовати. Оно што данас видимо, јесте да стара средства, обилато коришћења до пре деценију и по више нису примењива. Чак ни бесомучно манипулисање бошњачким жртвама зарад одржавања међуетничких тензија у БиХ, а што је до сада био не само најсигурнији, већ убедљиво и најјефтинији метод за трајање западног колонијалног надзора над овом земљом, не производи ефекте као раније. Односно, њихова примена узрокује много негативних исхода и драматичних последица. Доказано је на примеру познате и спорне Инцкове одлуке. Због тога, ни ови стари калупи нису више од користи. Теза о издаји Босне не може проћи, суштински, изузев приљежних лобиста који од тог посла живе, неће се у свету нико због ње узбудити, чак је неће ни ваљано регистровати. И када се на основу интереса артикулише нека нова политика, са конкретном стратегијом и низом тактичких детаља, господин Палмер и господин Шмит, или неки њихови наследници, неће наступати са позиција да било коме у Босни било шта дугују. Већ сасвим супротно. Рећи ће како су неки, а ту се подразумева – Бошњаци, дужници њима. Бошњаци им дугују и што без западне подршке не би прогласили државу, и што без њихове помоћи не би

сачували делове територије који им данас припадају, и што су им континуално омогућавали да често имају кључну реч у управљању државом и што су трошили сопствени кредибилитет да би наметали одлуке преко високих представника. Нема издаје, већ само голих интереса! Бошњацима се од 1991. године пружило неколико прилика да направе можда стратешки, а могуће и историјски договор са Србима. Успели су све да их пропусте. Оптерећени кукњавом и прозивањем свих који су дужни да их бране, све су шансе, пропустиће је и сада, када им се ускоро отвори. Ако се отвори!?

Срђан Перишић: Истрајност Републике Српске и немоћ Запада

У ишчекивању седнице Народне скупштине Републике Српске, и отпочињања процеса враћања отетих надлежности Српској, потребно је још једном да се осврнемо на недавно одржавање седнице Савета безбедности УН, којом је блокирано обраћање Кристијана Шмита као и расправа о његовом извештају. Наиме, та седница СБУН има више димензија и осликава право стање у међународним односима.

Прво, потврђено је да Кристијан Шмит нема ни легитимитет, ни легалитет, и да он не може да произведе никакво међународно правно дејство у БиХ. Свака одлука коју би евентуално Шмит донео у наредном периоду изазвала би још већу конфузију и кризу у БиХ. И његово кретање по БиХ је својеврсно генерисање додатне кризе, а ако би применио још и наводна, непостојећа „бонска овлаштења“ то би тек било ново генерисање кризе.

Друго, Русија и Кина су блокирањем Шмита показале да су оне кључни део међународне заједнице, а не само Запад, тј. САД и ЕУ.

Треће, резолуцијом је потврђено да се продужава мандат међународних војних снага (ЕУФОР-а), које реализује Европска унија. Тиме су Русија и Кина спречиле и помишљање да се у БиХ ангажују војне јединице НАТО-а као замена за ЕУФОР, што се као могућност помињало у западним политичким круговима.

Четврто, активношћу Русије и Кине позиција Република Српска је додатно ојачана у актуелној кризи у БиХ.

Пето, резолуцијом је додатно разоткривено да САД, Велика Британија, Немачка, Француска, тј. Запад, немају водећу улогу у свету да намећу решења. Хегемонија САД је завршена. Нестанак униполарног поретка, повратак Русије, и појава Кине, смањују могућност деловања САД на Балкану, без обзира што ће САД покушати да скрше отпор политике Српске. У том погледу Запад, да би ојачао атлантистичку политику на Балкану убацује и Велику Британију. Сви знамо да су САД настављач британске геополитике после 2. Светског рата, и да је од тада улога Британије – подршка целокупној НАТО политици, тј. политици САД.

С тим у вези, гледамо ангажовање британског генерала Стјуарта Пича. Ради се о изасланику који је у својој каријери био војник, али и шеф војне обавештајне службе, као и заменик директора свих обавештајних служби Велике Британије. Разлози његовог ангажовања леже у традиционалној политици Британије, а то су:

- како спречити односе Срба (Српске, Србије, Ц. Горе) са Русијом;
- како спречити обједињавање свих Срба (Српске, Србије, Ц. Горе), у културном, економском и политичком погледу.

С тим у вези, циљ Лондона и Вашингтона је рушење и Дејтонског споразума, и резолуције УН 1244. На томе раде од 1995, односно, од 1999. године. Све механизме користе у том правцу. И увелико су у томе успевали. Рушењем Дејтона хтели су да склопе

Републику Српску, јер је виде као могућност да она некад буде уједињена са Србијом, тј. да Срби поново крену у стварање јединствене српске државе. Због тога руше и резолуцију 1244 јер је она једини међународни документ који за Србију каже да је њен Космет. Дакле, преко рушења оба међународна споразума Лондон остварује своју геополитику стару 200 година – да Срби морају бити распарчани и да им се не сме дозволити да имају јединствену државу на Балкану. Због тога су снажно присутни и у Црној Гори и са Американцима контролишу Владу Црне Горе. Рецимо, британске службе имају састанке са премијером Црне Горе Кривокапићем веома често, а да он то уопште не схвата – што је трагично по Србе у Црној Гори.

Деловање Лондона и Вашингтона је данас ограничено опадањем њихове моћи. Једноставно, већ више од 10 година Запад предвођен са САД и Британијом, (тачније од 2008. године и велике економске кризе, као и петодневног рата у Грузији – који су посредно изгубиле САД), губи политичку, економску, културну и сваку другу моћ којом су они управљали светом после 1989. године. Због тога имају само једну могућност у свету, а коју могу да употребе и на Балкану. То је изазивање смутњи и додатна дестабилизација Балкана. То је Британија више пута чинила на Балкану и међу Србима. Могућа дестабилизација је у БиХ, на Космету, али и у чланицама НАТО-а у Бугарској и Црној Гори.

Дакле, Британија и САД, немају више снагу да намећу решења на Балкану – изузев да им то Бањалука и Београд дозволе. Уколико би им то дозволили, позиција Срба на Балкану би била наставак страдања које су Срби имали у 20. веку.

Шесто, било какво решење кризе у БиХ је немогуће без директног учешћа Русије (и сагласности Кине). Босна и Херцеговина, као и Балкан, нису ексклузивни простор Запада, већ су, пре свега, традиционални простор, и, можемо рећи, станиште руске геополитике, још од првог српског устанка 1804, а и од раније, још од Кучук – каинарџирског мира 1774. године (када је Русија постала заступник православних народа у Отоманској империји), па све преко 19. и 20. века, до данас.

Геополитички идентитети Срба и Руса су исти, или слични, и сасвим је разумљиво да ће Српска у сарадњи са Русијом јачати националне интересе него што је случај у сарадњи са атлантизмом, који је стран геополитичком идентитету Срба. Сходно томе, Србија, Српска и Црна Гора ће у сарадњи са Русијом на бољи начин изразити своје националне интересе и на бољи начин ће их штитити.

Седмо, Република Српска (а тиме и Србија) требају да се у својој политици још чвршће ослане на геополитику Русије. Постоји правило у хаотичним међународним односима, које су увели теоретичари реализма. То је - да би се мала земља заштитила у хаотичним међународним односима, треба да чини две ствари: да јача војно и да нађе велику силу заштитницу. Српска нема војску, али јој, као засушна потреба остаје ово друго – да се ослани на силу заштитницу (Русију). **Уколико то не уради преношење надлежности неће имати ефекат.**

Осмо, резолуција је потврдила да се истрајност, у овом случају, на непризнавању Шмита, на крају ипак исплати – што намеће на закључак да ће из ове кризе у БиХ Република Српска изаћи неоштећена и са оствареним циљевима само ако буде ИСТРАЈНА. И само ако буде ефикасно уклопила свој интерес у геополитички интерес силе заштитнице Русије. Све друго, јача позицију противника.

Жељко Будимир: Босна и Херцеговина између НАТО пакта и демилитаризације

Након што је конституисана Народна Скупштина и донесен Устав Републике Српске формирана је Војска Републике Српске (ВРС), маја 1992. године. Као легална и легитимна оружана снага Републике Српске она је била једна од признатих војних формација у грађанском рату. Такође, и активан субјект на свим међународним мировним преговорима који су вођени током рата у БиХ. Међутим, оно што је најважније за ово разматрање да је ВРС Дејтонским мировним споразумом, односно Анексом-1А призната као страна Споразума о војним аспектима мировног решења. Затим Анексом-4 Дејтонског мировног споразума, односно чланом V/5 Устава БиХ експлицитно је прописано да „...ни под којим околностима неће оружане снаге једног ентитета ући на територију другог ентитета или на њој боравити без сагласности владе овог другог ентитета и Предсједништва БиХ...” Од заједничких војних органа Устав БиХ предвиђа само Стални војни комитет, а у тој легалној реалности је постојала ВРС као законита оружана снага Републике Српске све до 2003. године када се надлежности из области одбране постепено преносе на БиХ. Коначно тај фамозни процес реформе одбране под диригентском палицом САД се завршава гашењем Војске Републике Српске 2005. године и наметањем новог закона којим се формирају Оружане снаге БиХ (ОС БиХ). Колико је српска страна била укључена у овај процес реформе одбране најбоље се види из закључка Владе РС из августа 2005. године где се констатује да Владе РС институционално није била укључена у израду законских решења о Оружаним снагама БиХ и одбрани.

Поставља се питање које био укључен, и како су формиране ОС БиХ, како је укинута ВРС која је одбранила српски народ у БиХ и створила Републику Српску?

Данас 15 година након формирања Оружаних снага БиХ свима је јасно да је то био пројекат САД и НАТО пакта преваходно из геостратешких али и идеолошких разлога. Из Републике Српске су се у том моменту слали политички захтеви за демилитаризацију БиХ, која би као демилитаризовано постконфликтно друштво имала већу шансу за помирење и развијање међусобног поверења након рата. Међутим, Вашингтон је те предлоге са ароганциом империје одбио, западни глобалистички стратегије су за БиХ су имали друге планове.

Формирање „заједничке” армије био је камен темељац у процесу state building-а, односно изградње нове државе у БиХ по (нео)либералној матрици у којој је историја превазиђена, а политичка стварност само један конструкт. Елите америчког поредка

света су у БиХ, правили нову „реалност”, тако да је сметао и Дејтонски споразум, који је ипак био ослоњен на превазиђену историју и искуство живота на Балкану.

Зато је један од најважнијих задатака у реформи одбране у БиХ имао Хашки трибунал који је оптужио и осудио већину виших официра ВРС, а за средње и ниже чинове још увек је задужен Суд и Тужилаштво БиХ, иначе потпуно неуставне институције. Тако да је први корак тзв. реформе одбране у БиХ почео великом чистком српских официра који су били учесници одбрамбено-отаџбинског рата.

Оружане снаге БиХ су требале да буду огледна институција у БиХ преко које ће да заживи нова (нео)либерална конструкција - мултиетничка, мултикултурна, грађанска БиХ. Интересантно да ову идеолошку мулти-култи матрицу вешто прихватају Бошњаци који схватају да под фирмом грађанске БиХ могу остварити доминацију у БиХ и створити бошњачку националну државу. Зато они започињу свој „марш кроз заједничке институције”, а како је безбедност у најширем смислу, несводиво језгро државног интереса надлежности из области одбране и безбедности постају први циљ тихог преузимања.

Од формирања ОС БиХ Република Српска је имала само једног министра одбране у Савету министара. Данас три кључне функције у сектору одбране држе Бошњаци, министра одбране, начелника Заједничког штаба ОС БиХ и генералног инспектора. Такође, по структури ОС БиХ постају све више бошњачка национална војска, јер Хрвати нису заинтересовани за службу у ОС БиХ па се скоро више и не јављају на конкурсе за пријем. Срби у оружаним снагама имају све више подређену позицију, тако да и на тој страни опада заинтересованост.

Додатно питање је ко стварно сем Бошњака ОС БиХ доживљава као своју војску. За бошњачке елите ОС БиХ су незамењива полуга у стратегији остваривања политичке доминације над друга два народа која се боре да сачувају своју уставну позицију. Политичко Сарајево полази од законске чињенице да је национална заступљеност Бошњака у ОС БиХ 45,9%, Срба 33,6%, и Хрвата 19,8%. Само на основу овог законског решења и комбинације са стварном националном заступљеношћу Бошњаци чине већину у ОС БиХ. Зато не чуде ни претње сарајевски политичара ратом, новинара и разних „експерата” који изјављују да ће „ОС БиХ и генерали” спречити Републику Српску у њеним настојањима. Бошњаци знају да је време њихов највећи савезник јер у будућности прилив друга два народа у овакве ОС БиХ може само опадати, на шта указује и постојећи тренд. Метода тихог преузимања ОС БиХ примењује се слично као и у случају Обавјештајно безбједоносне агенције БиХ (ОБА-ОСА БиХ), где Бошњаци „политичким одржајем” постају „законска већина”. Са друге стране Срби који остају у тим институцијама настављају да поштују и примењују закон као прави „професионалци” претварајући се да се ништа није променило. У случају да се Република Српска побуни против ових нелегалних активности ту је Уставни суд БиХ да

то „легалузује“. Историја нас учи да у протекторату уставна и законска решења по правилиу не одговарају стварности.

За САД и НАТО и њихов концепт колективне одбране Оружане снаге БиХ постоје као неопходна институција као би ову земљу тзв. Западног Балкана могли да угурају у НАТО. Тако да је за геополитички Запад демилитаризација неприхватљива јер на основу чега би нас онда интегрисала у њихов војни савез. За (нео)либералне глобалисте у Вашингону ОС БиХ су симбол најуспешније институције у БиХ у којој је потпуно „успио“ мултиетнички образац state buiding-а и зато се тај пројекат не напушта. Да су ове тврдње тачне видимо из најважнијих доктринарних документа из области одбране, где је прикључење НАТО пакту главни (гео)стратешки циљ ОС БиХ.

Република Српска је 2017. године донела Резолуцију о војној неутралности, која јасно показује да интеграција у било који војни савез, па тако и НАТО пакт није у интересу Републике Српске и српског народа у БиХ. Јасно је да политичка манипулација Оружаним Снагама БиХ од стране бошњачке политичке елите и геостратешка инструментализација од стране НАТО пакта постојећи систем одбране чини тешко прихватљивим за хрватску и српску компоненту тог система. Са друге стране Бошњаци су уверени да контролишу систем одбране, што се најбоље видело на примеру једностраног отказивања војне вежбе ОС БиХ са Војском Србије. Ту одлуку самостално је донео министар Сифет Поџић, иако за то није био надлежан. Зато су од стварне реформе одбране која би била резултат политичког договора домаћих актера важније интеграције у НАТО, јер би се тиме цементирало постојеће стање бошњачке доминације.

Може ли Република Српска да у постојећем неуставном систему одбране који тихо преузимају Бошњаци и чији је циљ интеграција у НАТО пакт да заштити своје интересе?

Кратак и јасан одговор је: врло тешко.

Већ смо рекли да за бошњачку елиту демилитаризација БиХ није прихватљива, а још мање је пожељна за НАТО пакт који је ушао у своју нову-стару стратегију сучељавања са Русијом, тако да се ово не уклапа у њихове планове.

Друго решење је враћање на стање пре реформе система одбране Републике Српске, што би довело до поновног успостављања Војске Републике Српске, онако као је то прописано Уставом БиХ. Право ентитета да имају своје оружане снаге је немогуће оспорити правним средствима, зато бошњачка елита позива на спољну интервенцију, санкције, прети ратом и другим средствима из неправног арсенала.

Треће решење била би озбиљна реформа система одбране уз знатно смањење постојећих капацитета ОС БиХ. Са посебним акцентом на мисију помоћи цивилним властима у све већим безбедоносним изазовима које носе климатске промене, пандемија, мигрантска криза, тероризам и други изазови 21. века. Ово би значило потпуно одступање од постојећег концепта вазалне војске НАТО пакта чија је једина улога у међународним пословима била учешће у НАТО војним интервенцијама.

За Републику Српску постојећи систем одбране је неодржив јер је неуставан и у интересу је само једног народа у БиХ. У сложеној државној заједници као што је БиХ оружане снаге морају бити прихватљиве за све конститутивне народе или у супротном постају војна сила само једне стране, неприхватљива за друге конститутивне политичке субјекте.